

# ÚVOD

Každá ľudská aktivita i prostredie, v ktorom sa uskutočňuje, sú možným zdrojom krízových javov. Každá činnosť, dej alebo stav prebiehajúci v prírode i v spoločnosti sa môže teda v konkrétnych podmienkach stať nekontrolovateľný a spôsobiť škody a straty. Je nevyhnutné pochopiť, v čom je podstata týchto nežiadúcich zmien.

Bezpečnosť občanov je v každej krajine najvyššou prioritou štátu a teda v konečnom dôsledku i samotných obcí. Žijeme v čase, kedy sme svedkami narastajúceho množstva mimoriadnych udalostí, kde je často ohrozený život, zdravie a majetok obyvateľstva. V takom prípade je nevyhnutná pomoc a zabezpečenie ochrany obyvateľstva. Všetko musí byť dobre premyslené a naplánované. Výnimkou nie je ani bezpečnosť obyvateľstva a s ňou spojené činnosti. Jednou z činností, ktoré slúžia na zabezpečenie bezpečnosti občanov, je i krízové plánovanie, ktoré môžeme všeobecne definovať ako cieľavedomý proces vytyčovania cieľov a postupov, metód a zdrojov, síl a prostriedkov na ich dosiahnutie.

Mimoriadne udalosti a rôzne krízové javy nás sprevádzali a budú sprevádzať neustále. Sú žiaľ neoddeliteľnou súčasťou života a človek je nútený hľadať cesty ako im preventívne čeliť a keď vzniknú eliminovať ich negatívne dopady a minimalizovať straty a škody.

Na základe uvedených skutočností je možné konštatovať, že krízy a krízové situácie pôsobia vždy na konkrétny subjekt a vznikajú v konkrétnom prostredí.

Človek svojou činnosťou zapríčiňuje havárie, nešťastia čím vznikajú krízové situácie a mimoriadne udalosti, ktoré však môže predvídať. Na druhej strane mimoriadne udalosti, ktoré boli spôsobené prírodnými silami a javmi, sú ťažko predvídateľné. Človek nie vždy môže predvídať čas vzniku, dĺžku trvania, priestor, alebo následky mimoriadnej udalosti, no môže svojou činnosťou minimalizovať následky jej pôsobenia na človeka a životné prostredie. Aby však mohol mimoriadnej udalosti zabrániť, prípadne minimalizovať jej dopad na obyvateľstvo, musí dôkladne poznať možnosti jej vzniku a priestor jej výskytu, ako aj sily a prostriedky ktoré môže na jej odstránenie využiť. Rad expertov z rôznych vedných odborov sa snaží čoraz intenzívnejšie nájsť cesty, ako zamedziť vzniku negatívnych udalostí a minimalizovať ich nepriaznivé následky. V nadväznosti na tieto snahy sa začala koncipovať nová

špeciálna vedná disciplína, ktorá sa zaoberá riadením v krízových situáciách, nazvaná krízový manažment.

Samotná analýza vzniku mimoriadnych udalostí nám umožňuje včasné predpovedanie a následnú adekvátnu prípravu preventívnych opatrení do ďalšieho časového obdobia. Monitorovanie zistených existujúcich zdrojov rizík nám pomôže efektívnejšie spracovať plány ochrany a znížiť tým zraniteľnosť človeka alebo životného prostredia.

Ambíciou diplomovej práce „*Analýza možností orgánov samosprávy riešiť katastrofy vlastnými silami a prostriedkami*“ bolo získať poznatky, akými silami a prostriedkami krízové riadenie samosprávy disponuje, sústrediť ich a analyzovať možné riziká na vznik mimoriadnej udalosti, analyzovať subjekty podieľajúce sa na riešení krízových situácií, predložiť návrh opatrení a prijať adekvátne riešenia, k eliminovaniu vzniku krízy a tým tak dostať krízu pod kontrolu a minimalizovať škody a straty spôsobené krízou, za pomoci využitia prostriedkov krízovej komunikácie krízového štábu s krízovým riadením MÚ Lučenec. Pomocou SWOT analýzy predložiť návrh a prijať riešenia, ktoré by mohli byť prospešné pre činnosť mestského úradu Lučenec pri riešení krízovej situácie.

# 1 PREHLAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

## **Klasifikácia základných pojmov**

### ***Bezpečnosť, bezpečnosť štátu a bezpečnostný systém štátu***

**Bezpečnosť** je definovaná ako stav, v ktorom je zachovaný mier a nie je ohrozená zvrchovanosť, územná celistvosť, hranice a demokratický poriadok krajiny, základné práva a slobody občanov zaručené ústavou, ekonomická stabilita a sú chránené životy a zdravie osôb, majetok a životné prostredie. Pojem „**Bezpečnosť**“ ako taký je v problematike bezpečnostných systémov kľúčovým pojmom. Bezpečnosť sa spája aj s pojmom mier. Mier je stav spoločnosti, kedy sa protirečenia, spory a konflikty, ktoré existujú, alebo vznikajú v dôsledku rozdielnosti záujmov jednotlivých politických subjektov riešia bez použitia ozbrojeného násilia.

**Filip a Šimák (2006)** uvádzajú že **bezpečnosť štátu** je stav, ktorý umožňuje fungovanie, stabilitu a rozvoj štátu, zachováva mier zvrchovanosť, územnú celistvosť a nedotknuteľnosť hraníc, vnútorný poriadok v štáte, základné práva a slobody občanov a ochranu životov a zdravia osôb, majetku a životného prostredia.

Problematiku bezpečnostného systému Slovenskej republiky hodnotí **Filip (2006)** a konštatuje, že nárast vzniku krízových situácií spôsobených teroristickými útokmi, živelnými pohromami či priemyselnými haváriami, núti politikov na národnej aj medzinárodnej úrovni a krízových manažérov zaoberať sa otázkami bezpečnosti nepretržite.

**Bezpečnostný systém štátu** je rozhodujúcim prostriedkom realizácie bezpečnostnej politiky. Predstavuje mnohorozmerný komplex, ktorý sa skladá zo zahranično-politických, ekonomických, obranných, vnútro-bezpečnostných, sociálnych, záchranných a ekologických nástrojov a ich vzájomných väzieb.

### ***Riziko, bezpečnostné riziká***

**Riziko** je kvantitatívne a kvalitatívne vyjadrenie ohrozenia, stupeň alebo miera ohrozenia. Je to pravdepodobnosť vzniku mimoriadnej udalosti a jej dôsledok /je spojené s početnosťou a rozsahom mimoriadnej udalosti/.

**Bezpečnostné riziká** sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých spoločenských procesov. Vyjadrujú možnosť narušenia prebiehajúcich procesov, dejov a činností

v konkrétnych bodoch v závislosti na vnútorných a vonkajších podmienkach. Analýza bezpečnostných rizík a ich rešpektovanie v praxi umožňuje predchádzať konkrétnym ohrozeniam, ktoré narušujú stabilitu systému a vnášajú neistotu do plánovaných procesov, znemožňujú reálne prognózy budúcnosti. Bezpečnostné riziká sa prejavujú v narušení jednotlivých faktorov bezpečnosti a vyvolávajú príslušnú úroveň ohrozenia.

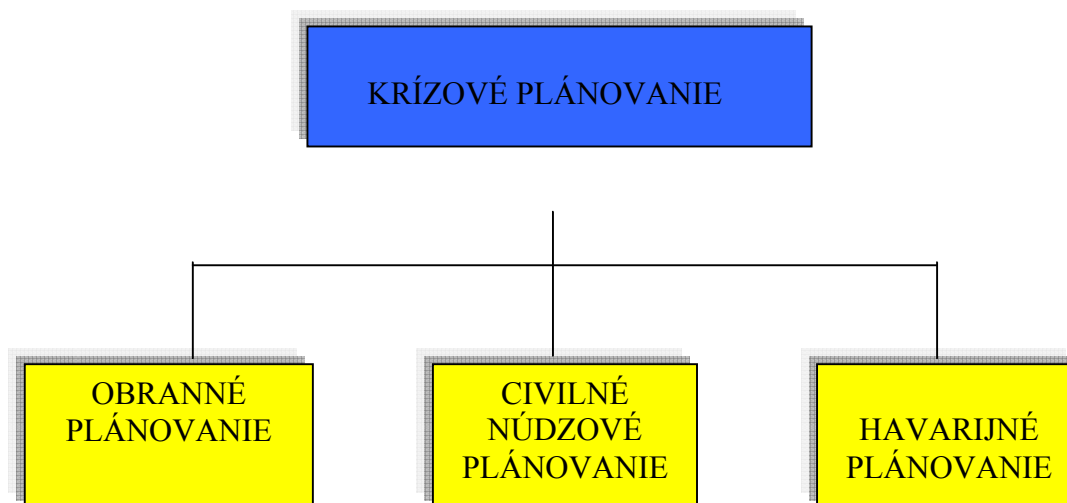
### ***Krízové plánovanie***

**Filip a Šimák (2006)** uvádzajú, že **krízové plánovanie** je jedným z nevyhnutných predpokladov na dosiahnutie požadovanej miery bezpečnosti a tým aj pripravenosti na riešenie krízových situácií. Konštatujú, že cieľom krízového plánovania je v závislosti od ekonomických možností spracovateľa zabezpečiť dostatočné zdroje, ako aj sily a prostriedky na riešenie krízových situácií. Na druhej strane stanovuje účinné metódy, nástroje a postupy, ktoré je možné využiť na riešenie konkrétnych krízových situácií a odstraňovanie ich negatívnych dopadov na spoločnosť.

**Štruktúra krízového plánovania** nie je jednoznačne daná žiadnou právnou normou a v nadväznosti na zásadné spoločenské zmeny po roku 1989 i 1993. Ak teda vychádzame zo štandardov NATO, ale tiež zo zásad platných v EÚ a za základné porovnávacie kritérium stanovíme podporu obrany a ostatných krízových situácií, môžeme krízové plánovanie rozdeliť na dva základné druhy, ktorými je obranné plánovanie a civilné núdzové plánovanie.

**Krízové plánovanie v Slovenskej republike je možné členiť zo systémového hľadiska nasledovne (obr. 1):**

Obrázok 1 Štruktúra krízového plánovania



Zdroj: Filip – Šimák (2006)

**Obranné plánovanie** podľa **Nováka a kol. (2005)** je systém, ktorý umožňuje racionálne vyvažovanie požiadaviek zabezpečenia obrany s finančnými, vecnými a ľudskými zdrojmi. Zabezpečuje dostupnosť a efektívnosť využívania zdrojov, ktoré sú na zabezpečenie obrany vyčlenené.

**Civilné núdzové plánovanie** je systém komplexného zabezpečenia zdrojov, síl a prostriedkov nevyhnutných na zvládnutie nevojenských krízových javov a civilnú podporu ozbrojených síl a vojenských operácií.

Vrcholným orgánom civilného núdzového plánovania v podmienkach Slovenskej republiky je **Výbor pre civilné núdzové plánovanie**.

**Havarijné plánovanie** má charakter krízového plánovania, no z hľadiska svojho cieľa i obsahu nie je možné ho zaradiť do civilného núdzového plánovania, aj keď má s ním niektoré znaky spoločné. Zjednodušene ho možno definovať ako systémový nástroj na prevenciu vzniku závažných priemyselných havárií, na ich riešenie a na obmedzenie ich následkov na život a zdravie ľudí, životné prostredie a majetok.

### ***Kríz, krízová situácia***

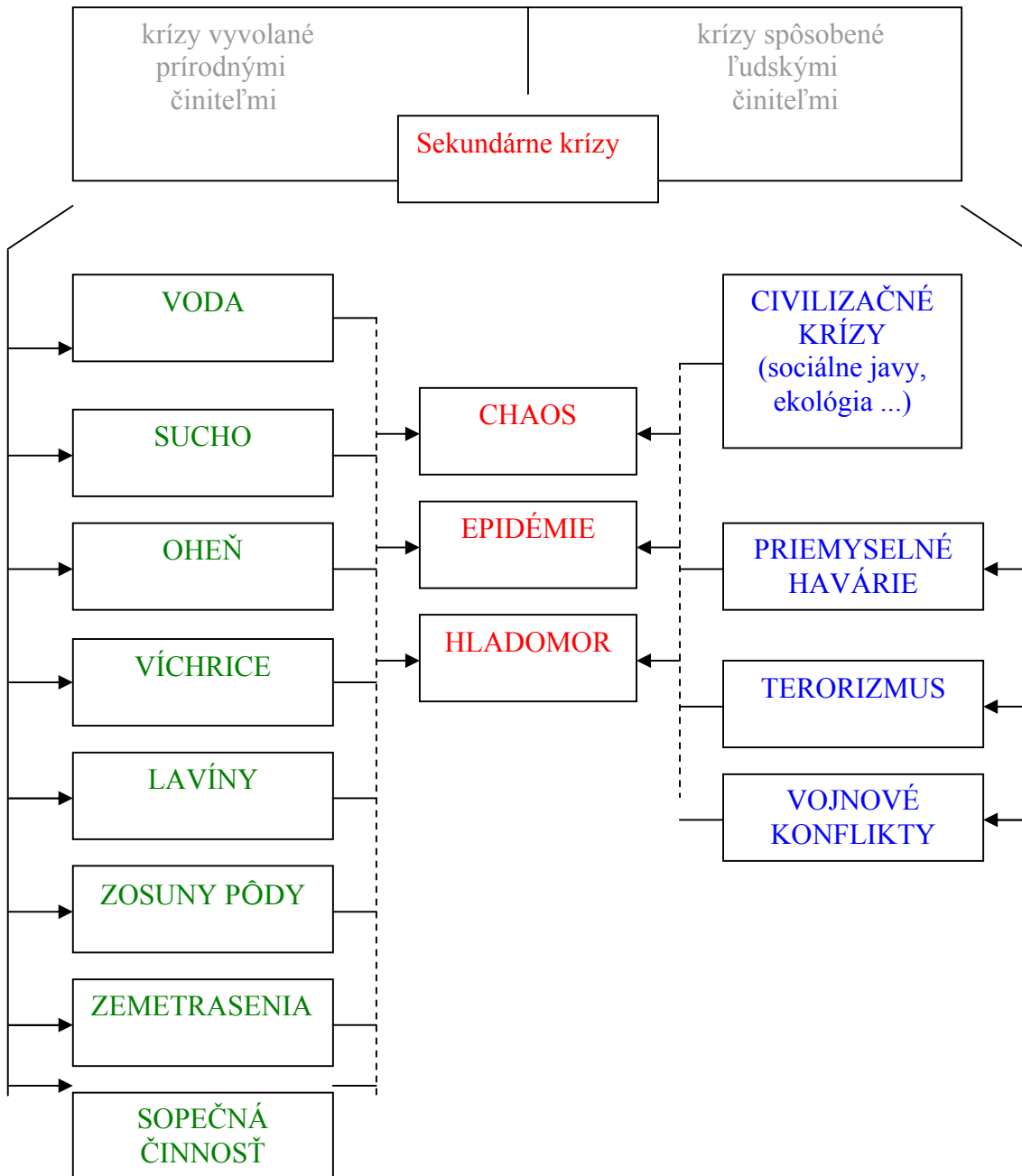
Rozpory v prírode, spoločnosti i ekonomickej činnosti, riziká, ktoré sprevádzajú jednotlivé aktivity človeka, ale i samotná príroda a hospodárstvo sú zdrojom kríz, ktoré sa viac či menej negatívne odrážajú na vývoji ľudstva.

Podľa **Filipa a Šimáka (2006)** **kríza** je rozhodný okamih alebo časový úsek, po ktorom môže nasledovať zásadná zmena vo vývoji daného deja alebo systému. Je to zložitý, ťažko prekonateľný a nebezpečný stav alebo priebeh dejov v živote spoločnosti, v prírode, v činnosti technických prostriedkov a v technologických procesoch, ktorého negatívne dôsledky môžu vážne ohroziť ich funkciu, prípadne i existenciu. Zároveň sa tento pojem používa ako všeobecné označenie všetkých krízových javov.

Podľa **Filipa (2006)** **krízová situácia** je taký časovo a priestorovo vymedzený alebo ohraničený priebeh javov a procesov po narušení rovnovážneho stavu spoločenských, prírodných a technologických systémov a procesov, v dôsledku ktorých sú ohrozené životy ľudí, životné prostredie, ekonomika, duchovné a hmotné hodnoty štátu alebo regiónu a jeho obyvateľov a môže byť narušené fungovanie inštitúcií verejnej moci.

**Šimák (2001)** uvádza, že podľa charakteru krízových javov a príčin, ktoré ich vyvolali, môžeme tieto javy rozdeliť na krízy vyvolané prírodnými činiteľmi, krízy spôsobené ľudskými činiteľmi a sekundárne krízy (obr. 2).

Obrázok 2 Štruktúra krízových javov a príčin



Zdroj : Šimák (2001)

**Kiš a Hrabovská (2000)** uvádzajú, že **krízová situácia** je obdobie, počas ktorého je bezprostredne ohrozená alebo narušená **bezpečnosť štátu**.

## ***Mimoriadna situácia, mimoriadna udalosť***

**Mimoriadnou situáciou** podľa **Šimáka (2001)** sa rozumie obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo majetok, ktorá je vyhlásená podľa tohto zákona; počas nej sa vykonávajú opatrenia na záchranu života, zdravia alebo majetku, na znižovanie rizík ohrozenia alebo činnosti nevyhnutné na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti.

**Mimoriadna udalosť** je náhla závažná udalosť, ktorá spôsobila narušenie stability systému, alebo prebiehajúcich dejov a činností, prípadne ohrozila ich bezpečnosť alebo existenciu. Prináša so sebou zmeny kvality prvkov systému a tým aj zmeny kvality vzťahov väzieb medzi nimi.

Mimoriadne udalosti je možno deliť do dvoch skupín podľa ich vplyvu na dotknutý systém:

- **kladná mimoriadna udalosť** – podieľa sa na zvýšení kvalitatívnej úrovne systému (hmotnostne, energicky, informačne,...), jej rozsah a dopad na systém nebol dopredu predpokladaný, prípadne plánovaný a vyvoláva problémy pri vykonávaní rutinných činností,
- **záporná mimoriadna udalosť** – spôsobuje zastavenie činnosti, prípadne zánik pôvodného systému tým, že preruší väzby medzi jeho prvkami, v krajnom prípade spôsobí ich úplnú atomizáciu (rozpad) alebo zničenie.

**Mimoriadne udalosti**, ktoré negatívne pôsobia na život, zdravie, prípadne majetok, je možné rozdeliť v súlade so zákonom NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení ďalších zákonov na:

- **živelné pohromy** – nežiadúce uvoľnenie kumulovaných energií alebo hmôt v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl, pričom súčasne môžu pôsobiť nebezpečné látky alebo ničivé faktory majúce negatívny vplyv na človeka a na materiálne hodnoty (povodne, zemetrasenie, výbuchy sopiek),
- **havárie** – odchýlky od ustáleného prevádzkového stavu, v dôsledku ktorého unikli nebezpečné látky alebo pôsobili iné ničivé faktory, ktoré majú negatívny vplyv na život, zdravie a majetok,
- **katastrofy** – nárast ničivých faktorov a ich následná kumulácia v dôsledku živelných pohrôm a havárií. Ako katastrofy je teda označovaná len malá časť živelných pohrôm a havárií. Patria medzi ne veľké zemetrasenia, letecké

a námorné havárie, nehody v doprave spojené s únikom nebezpečných látok, havárie jadrových zariadení, deštrukcie vodohospodárskych diel a rad ďalších.

**Buzalka (2001)** ako **mimoriadne udalosti** označuje rad ďalších náhodných javov a procesov, ktoré narušili chod spoločenského života a ohrozili zdravie a život ľudí, prípadne poškodili materiálne hodnoty. Medzi takéto mimoriadne udalosti patria:

- radikálne straníckopolitické zmeny ( politické prevraty),
- občianske nepokoje,
- teroristické činy,
- krach veľkých výrobných organizácií,
- zastavenie dodávok strategických surovín zo zahraničia a následný nedostatok určitých výrobkov na trhu,
- rozsiahle epidémie (hromadné ochorenie ľudí, prípadne hospodárskych zvierat),...

Všeobecné faktory mimoriadnej udalosti (krízového javu) sú javy, ktoré sa popisujú a sú pre ňu charakteristické z hľadiska príslušného subjektu (úrovne jeho poznania a spôsobu konania):

- **dôsledok vzniku mimoriadnej udalosti:**
  - spôsobuje straty, škody, obmedzenia a ohrozenia života ľudí a materiálnych hodnôt,
  - je to konkrétny prejav mimoriadnej udalosti,
  - iniciuje vznik záchranných a bezpečnostných systémov (krízový manažment, havarijné a záchranné služby, systém záchranných, lokalizačných a likvidačných prác, monitorovacie a analytické systémy,...),
- **príčina vzniku mimoriadnej udalosti:**
  - jej poznanie umožňuje minimalizovať negatívne dôsledky a vykonávať preventívne opatrenia,
  - jej komplexné vyhotovenie umožňuje predvídať vznik budúcich krízových javov a prijať rad preventívnych opatrení,
- **čas vzniku mimoriadnej udalosti:**
  - je obsiahnutý v rýchlosti prejavovania sa účinkov mimoriadnej udalosti a v možnosti predvídať vznik mimoriadnej udalosti s negatívnymi dopadmi. vyústenie deja do kritického okamžiku môže byť:
    - o náhle



- o postupne vznikajúce
- **dĺžka trvania mimoriadnej udalosti:**
  - je charakterizovaná dobou, počas ktorej pôsobia negatívne javy a znemožňujú návrat do pôvodného stavu. Nie je stanovená norma na zaradenie do jednotlivých skupín, ale posudzuje sa podľa konkrétnych prípadov a rozdeľuje na:
    - o krátkodobá,
    - o strednodobá,
    - o dlhodobá,
- **doba vzniku mimoriadnej udalosti:**
  - súvisí s možnosťou zistenia mimoriadnej udalosti za podmienkami umožňujúcimi jej riešenie. Z toho pohľadu je v jednotlivých prípadoch nutné zohľadňovať:
    - o deň,
    - o noc,
- ročné obdobie,
- **priestor vzniku mimoriadnej udalosti:**
  - je charakterizovaný podmienkami, v ktorých prebieha mimoriadna udalosť :
    - o vnútorné podmienky,
    - o vonkajšie podmienky
- **úroveň informovanosti o vzniku mimoriadnej udalosti:**
  - o zabezpečenie prvotného informovania o vzniku mimoriadnej udalosti,
  - o vytvorenie systému monitorovania krízového javu,
  - o vyznamenanie pracovníkov krízového manažmentu a varovanie obyvateľov v dotknutej oblasti,
  - o poskytovanie úplných informácií pre riadiace stupne krízového manažmentu, pre odborníkov z praxe i pre širokú verejnosť,
- **intenzita mimoriadnej udalosti:** veľkosť pôsobenia deštruktívnej sily,
- **riziko vzniku mimoriadnej udalosti:** miera nebezpečnosti a schopnosti deštruktívneho potenciálu ohroziť existenciu určitého systému.

## **1.2 Územná samospráva ako súčasť verejnej správy na Slovensku**

Podľa **Teja (2002)** právo podieľať sa na riadení verejných záležitostí je považované za jeden z najdôležitejších demokratických princípov. Toto právo sa najjednoduchšie realizuje v obciach a v mestách, kde občania žijú. Myšlienka samosprávnosti nie je v podmienkach Slovenskej republiky nová, ale má svoju špecifickú históriu a fungovania, ktorá bola ovplyvnená postavením Slovenska ako nesamostatného štátneho útvaru.

Na samosprávu je potrebné hľadieť ako na demokratickú organizačnú formu, starostlivosti „o vlastné záležitosti“ dotknutých skupín obyvateľov, relatívne nezávislú a samostatnú a pod tzv. štátnym dohľadom (**Grúň, Pauličková a Vydrová, 2005**).

### **1.2.1 Štruktúra a postavenie územnej samosprávy na Slovensku**

Podľa **Palúša (2004)** je v súčasnej dobe možno v najvšeobecnejšej podobe vymedziť samosprávu ako samostatnú, nezávislú a slobodnú sebasprávu. Jej základom je slobodný jedinec spájajúci sa s inými jednotlivcami na báze určitých spoločných záujmov, politického zmýšľania, profesie alebo územia, na ktorom žije, resp. žijú tí, ktorých toto územie spája.

*Územná samospráva* je podľa **Ústavy Slovenskej republiky**:

- spoločenstvom fyzických osôb, vytvorené na územnom základe, ktoré môže byť samostatne spravované; má vlastné záujmy a potreby, odlišné od celospoločenských,
- má ústavou dané postavenie právnickej osoby, odlišnej od štátu, čo je základom pre majetkovú a finančnú samostatnosť,
- plní úlohy smerujúce k uspokojeniu záujmov spoločenstva, ako aj iné úlohy, ktoré sú účelné na tejto úrovni plniť,
- má volené orgány, nezávislé od štátu,
- pri riešení svojich úloh vystupuje vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť a je viazaná len zákonmi, prípadne vykonávacími právnymi predpismi.

**Ústava Slovenskej republiky** v svojej *štvrtjej hlave* tvrdí, že „Základom územnej samosprávy je obec. Územnú samosprávu tvorí obec a vyšší územný celok. Obec a vyšší územný celok sú samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt.“

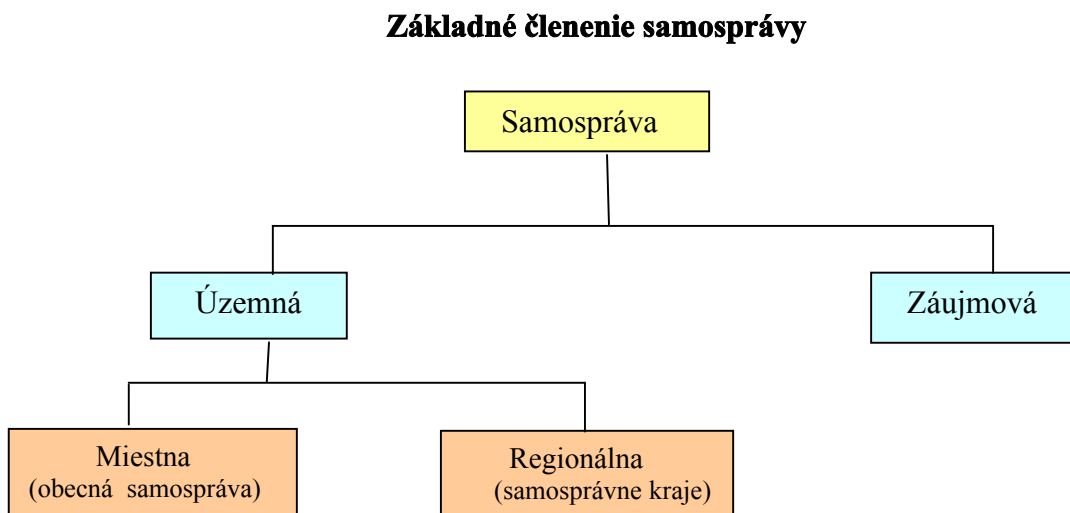
V článku 64 druhej hlavy **Ústavy Slovenskej republiky** sa uvádza, že obec a vyšší územný celok sú právnické osoby, ktoré za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodária s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami. Obec a vyšší územný celok financujú svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, ako aj zo štátnych dotácií. Zákon ustanoví, ktoré dane a poplatky sú príjmom obce a ktoré dane a poplatky sú príjmom vyššieho územného celku. Štátnych dotácií sa domáha len v medziach zákona.

Podľa autoriek **Belajovej a Balážovej (2004)** je základnou črtou samosprávy demokratický výkon moci občanmi. *Územná samospráva* predstavuje oprávnenie regiónu a obcí samostatne rozhodovať, samo organizovať a samo zodpovedať za zákonom vymedzený okruh záležitostí, ktoré sú priamo späté so záujmami obyvateľstva žijúceho na území. Vykonáva verejnú správu na autonómnom území regiónu alebo obce, ktorá je im daná zákonom.

Z hľadiska priestorového autorky členia *územnú samosprávu* (obr. 3) na

- *miestnu* (obecná samospráva)
- *regionálnu* (samosprávny kraj)

Obrázok 3 Ekonomika a manažment územnej samosprávy



Zdroj: Belajová - Balážová (2004)

### **1.2.2 Charakteristika a štruktúra miestnej samosprávy na Slovensku**

Miestna samospráva predstavuje podľa autoriek **Belajovej a Balážovej (2004)** oprávnenie obce, mesta alebo dediny samostatne rozhodovať a uskutočňovať právom vymedzený okruh záležitostí, ktoré sú priamo späté so záujmami obyvateľstva obce.

### 1.2.3 Obec, jej chápanie a podstata miestnej samosprávy

Podľa **Rektořika a kol. (1999)** je obec samostatný samosprávny územný celok (obr. 4), združuje občanov, ktorí majú na jej území trvalý pobyt. Obyvatelia obce sa zúčastňujú na samospráve obce a túto samosprávu vykonávajú obyvatelia obce:

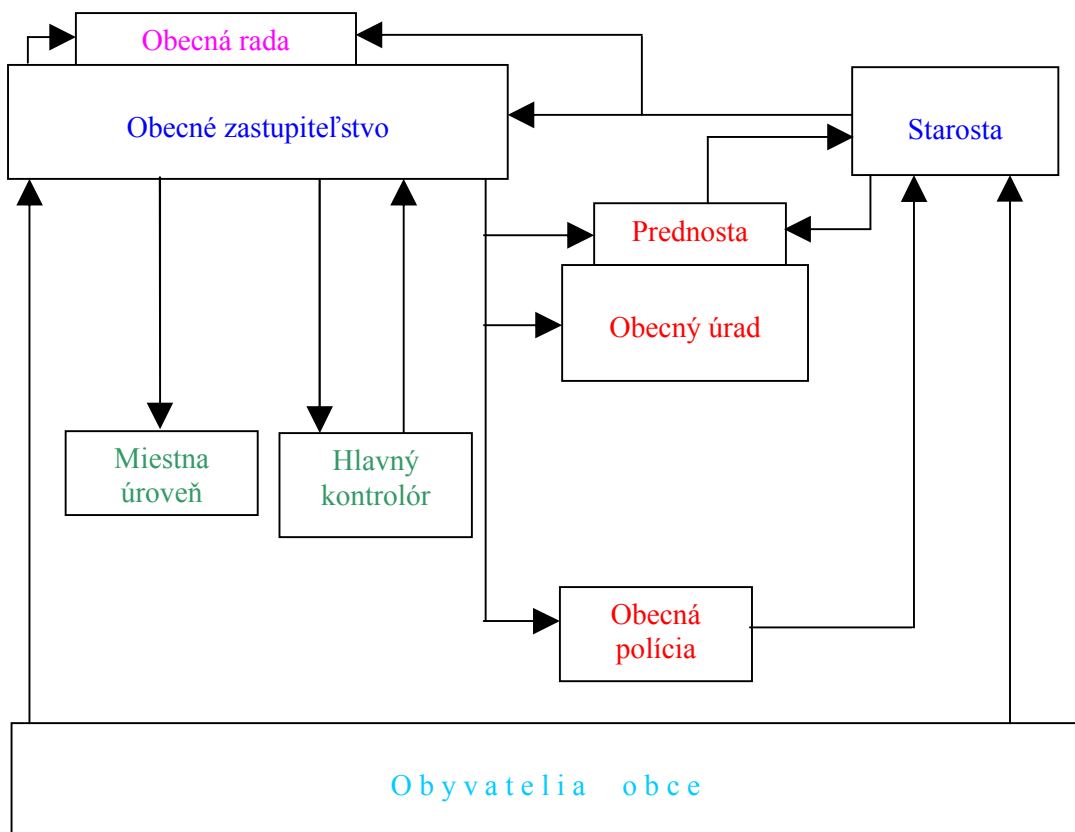
- orgánmi obce,
- hlasovaním obyvateľov obce (miestne referendum),
- verejným zhromaždením obyvateľov obce.

Samosprávne funkcie vykonáva obec prostredníctvom volených orgánov:

- obecné zastupiteľstvo
- starosta obce.

Obrázok 4 Územná samospráva v ČR,SR a Rakúsku

Organizačná štruktúra miestnej samosprávy



Zdroj: Rektořik a kol (1999)

Podľa **Belajovej a Balážovej (2004)** je úlohou obce pri výkone samosprávy starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a obyvateľstva v ňom žijúceho. Obec má svoj názov, katastrálne územie, právo na vlastné symboly, združovať sa s inými obcami.

### **1.2.4 Kompetencie obcí**

Podľa **Škultétyho a kol. (2000)** úlohy, ktoré patria do vlastnej **pôsobnosti**, plní miestne spoločenstvo samostatne, rozhoduje, ako ich bude riešiť a je viazané len zákonmi, prípadne právnymi predpismi, ktoré boli vydané na ich vykonanie. Tieto úlohy tvoriace obsah vlastnej pôsobnosti, môžu byť formulované ako *obligatórne* (spoločenstvo ich musí plniť) alebo *fakultatívne* (rozhoduje, či ich bude plniť a ako) týmto členením sa poskytuje priestor na efektívne využívanie prostriedkov podľa miestnych podmienok.

Štátne orgány môžu do rámca originálnych kompetencií zasahovať len v rozsahu a spôsobom stanoveným zákonom. Výkon tejto právomoci je subjektívnym právom obce a obci by sa teda mali priznať i účinné prostriedky na jej právnu ochranu.

**Pôvodné obecné kompetencie podľa zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení sú nasledovné:**

**Obec spravuje svoje vnútorné veci, najmä:**

- a) vykonáva úkony súvisiace s riadnym hospodárením s hnutelným a nehnuteľným majetkom obce a s majetkom vo vlastníctve štátu prenechaným obci na dočasné hospodárenie,
- b) zostavuje a schvaľuje rozpočet obce a záverečný účet, organizuje o ňom verejnú diskusiu,
- c) vykonáva správu miestnych daní a poplatkov,
- d) usmerňuje ekonomickú činnosť v obci, najmä vydáva záväzné stanoviská k investičnej činnosti v obci, k využitiu miestnych zdrojov, k začatiu podnikateľskej činnosti právnických a fyzických osôb a zaujíma stanoviská k zámerom ich činnosti, ak sa týkajú záujmov obyvateľov a obce,
- e) vykonáva výstavbu, údržbu a správu miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, obecného cintorína, kultúrnych, športových a ďalších obecných zariadení, miestnych historických pamiatok a stavieb,
- f) zabezpečuje verejnoprospešné služby (odvoz komunálneho odpadu a čistenie obce, správu a údržbu verejnej zelene a verejného osvetlenia, zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd a pod.) a verejnú dopravu,
- g) utvára a chráni zdravé podmienky a zdravý spôsob života a práce obyvateľov obce, chráni životné prostredie, ako aj utvára podmienky pre vzdelávanie, kultúru, záujmovú umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport,

- h) utvára podmienky pre riadne zásobovanie obce a vykonáva nad ním dozor (povoľuje predajný a prevádzkový čas, spravuje trhoviská),
- i) obstaráva a schvaľuje územnoplánovaciú dokumentáciu sídelných útvarov a zón, koncepcie rozvoja jednotlivých oblastí života obce,
- j) vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov obce a rozvoja obce,
- k) zakladá, zriaďuje, zrušuje a kontroluje obecné podniky a iné právnické osoby,
- l) organizuje hlasovanie obyvateľov obce o dôležitých otázkach života a rozvoja obce,
- m) určuje štruktúru svojich orgánov a zamestnáva pracovníkov,
- n) zabezpečuje ochranu verejného poriadku v obci zriadením obecnej polície,
- o) vedie obecnú kroniku v slovenskom jazyku, prípadne aj v jazyku príslušnej národnosti,
- p) zabezpečuje ochranu kultúrnych pamiatok dbá o zachovanie prírodných hodnôt.

**Podľa zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností zo štátnej správy na obce a vyššie územné celky na obce prechádzajú pôsobnosti na úseku:**

- a) *pozemných komunikácií* (zabezpečovanie technického vybavenia ciest a miestnych komunikácií, vykonávanie pôsobnosti špeciálneho stavebného úradu pre miestne komunikácie a účelové komunikácie,
- b) *všeobecnej vnútornej správy vedenia matriky,*
- c) *sociálnej pomoci* (poskytovanie starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb a ich zriaďovanie, rozhodovanie o poskytovaní opatrovateľskej a prepravnej služby a o úhrade za túto službu, o povinnosti občana zaplatiť úhradu za prepravnú službu, zriaďovanie a kontrola zariadení sociálnych služieb),
- d) *územného plánovania* a stavebného poriadku pôsobnosť stavebného úradu;
- e) *ochrany prírody* (vykonávanie štátnej správy v prvom stupni vo veciach ochrany drevín),
- f) *školsťva* (vykonávanie štátnej správy na úseku škôl a školských zariadení, vymenúvanie a odvolávanie riaditeľov škôl, zriaďovanie a zrušovanie základných škôl, vytváranie podmienok na plnenie povinnej školskej dochádzky na základných školách, vykonávanie kontroly hospodárenia školy s finančnými určovanie školského obvodu základnej školy, a iné),
- g) *telesnej kultúry* (rozpracovanie koncepcie rozvoja telesnej kultúry, podporovanie organizovania športových podujatí miestneho významu a iné),

- h) *divadelnej činnosti* (zriaďovanie, zakladanie, zlučovanie a zrušovanie profesionálnych divadiel, podporovanie divadelnej činnosti vo forme účelových prostriedkov),
- i) *zdravotníctva* (zriaďovanie zariadení lekárskej a ambulantnej starostlivosti, polikliník, nemocníc I. typu a nemocníc s poliklinikou I. typu),
- j) *regionálneho rozvoja* (vykonávanie stratégie regionálneho rozvoja, vypracúvanie programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí)
- k) *cestovného ruchu* (vypracúvanie programov cestovného ruchu).

Z uvedeného prehľadu kompetencií vyplýva, že pri výkone samosprávy obce koordinujú, alebo priamo ovplyvňujú všestranný rozvoj svojho územia, ktoré je prirodzenou súčasťou určitého regiónu. Preto sú obce priamymi účastníkmi i regionálneho rozvoja regionálnej politiky.

Keď že obec vykonáva úlohy vyplývajúce jednak zo samostatných samosprávnych funkcií, ako aj z prenesených (delegovaných) úloh zo štátnej správy, je potrebné rozlíšiť dva druhy všeobecných záväzných nariadení, ktoré môžu obce vydávať:

- samosprávne nariadenia, ktoré vydáva obec v rámci výkonu samosprávnej pôsobnosti obce. Je primárnym právnym aktom, na vydanie ktorého nie je potrebné osobitné splnomocnenie uvedené v zákone,
- správne nariadenia, ktoré vydáva obec v oblasti prenesenej právomoci zo štátnej správy. Takéto nariadenie môže obec vydať len na základe splnomocnenia zákona a v jeho medziach, pričom nesmie odporovať ani inému všeobecne záväznému právnemu predpisu.

Ak nariadenie odporuje ústave alebo zákonu, zruší ho Národná rada Slovenskej republiky (NR SR) na návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky, vlády Slovenskej republiky alebo z vlastného podnetu NR SR. Podaním návrhu na zrušenie sa jeho výkon pozastavuje až do rozhodnutia o platnosti nariadenia.

Po prijatí nariadenia sa text nariadenia musí vyhlásiť. Vyhlásenie sa koná na úradnej tabuli v obci zverejnenej na najmenej 15 dní. Účinnosť nadobúda pätnástym dňom od vyvesenia, ak v ňom nie je ustanovený neskorší začiatok účinnosti. Len v prípade živej pohromy alebo všeobecného ohrozenia, ak je to potrebné na odstraňovanie následkov živej pohromy alebo na zabránenie škodám na majetku, možno určiť skorší začiatok účinnosti. Vyvesenie nariadenia (VZN) na úradnej tabuli v obci je podmienkou jeho platnosti. Okrem toho sa nariadenie zverejní aj spôsobom

bežným v obci. Všetky nariadenia, ktoré obec vydala, musia byť prístupné každému občanovi na obecnom úrade.

Z ďalších právomocí spadajúcich do samostatnej pôsobnosti obce uvedieme oprávnenie starostu obce ukladať v správnom konaní právnickej osobe pokutu do výšky 100 000,- Sk, ak právnická osoba poruší nariadenie obce, alebo bez vážneho dôvodu nesplní povinnosť uloženú starostom poskytnúť osobnú alebo vecnú pomoc pri odstraňovaní následkov živeľnej pohromy alebo inej mimoriadnej udalosti.

### **1.3 Právomoci, pôsobnosti a úlohy orgánov územnej samosprávy v procese riešenia krízových javov**

Neoddeliteľnou súčasťou ústavného systému štátu je územná samospráva. Organizácia a spravovanie verejných záležitostí na úrovni miest, obcí a vyšších územných celkov má mimoriadny význam aj pre bezpečnosť občana.

Právomoci, resp. kompetencie samosprávnych orgánov sú odvodené od ich postavenia. **Belajová a Balážová (2004)** právomoci miestnej (obecnej) samosprávy aj samosprávneho kraja rozdeľujú podľa druhov na:

- **normotvornú právomoc** (uznávajú sa na všeobecných záväzných nariadeniach),
- **rozhodovaciu právomoc** do vnútra (o vlastnom majetku, o územnom rozvoji) ale i navonok (rozhodovanie o ekonomických činnostiach) ,
- **kontrolnú právomoc** (k vlastným organizáciám, k nakladaniu s vlastným majetkom i vlastnými financiami),
- **sankčnú právomoc** (pri neplnení zákonných opatrení v oblasti priestupkov),
- **kreačnú právomoc** (zriaďovanie vlastných iniciatívnych kontrolných a výkonných inštitúcií, vlastných organizácií).

Kompetencie v obvode svojej územnej pôsobnosti a úlohy krízového riadenia mimo času vojny a vojnového stavu obci, ako orgánu krízového riadenia, ukladá zákon NR SR č. 387/2002 Z. z. o krízovom riadení. Podľa § 10 tohto zákona obec na svojom území okrem iného, zriaďuje krízový štáb a vykonáva opatrenia na riešenie krízových situácií. Obec spolu so samosprávnym krajom sú pri plnení úloh vyplývajúcich z tohto zákona financované formou štátnych dotácií, ak osobitný predpis (66) nestanovuje inak.

Všeobecné kompetencie a úlohy orgánom územnej samosprávy na záchranu životov, zdravia a majetku, ako aj na vytvorenie podmienok na prežitie počas



mimoriadnych udalostí a v období mimoriadnej situácie stanovuje zákon NR SR č. **42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva**.

**Pre obec podľa § 16** tohto zákona vyplývajú tieto najdôležitejšie kompetencie a úlohy:

- vypracúvať plán ochrany obyvateľstva a oboznamovať sa s havarijnými plánmi podnikov a prevádzok na svojom území a informovať obyvateľstvo o postupe počas mimoriadnej udalosti,
- riadiť záchranné, lokalizačné a likvidačné práce ak nepatria do pôsobnosti orgánov štátnej správy, právnických osôb alebo podnikateľov na území obce,
- vykonávať hlásnu službu na území obce a poskytovať nevyhnutnú a okamžitú pomoc v núdzi,
- vyhlasovať a odvolávať mimoriadnu situáciu a ustanovovať režim života obyvateľstva na území obce a ďalšie úlohy.

**Pre samosprávny kraj podľa § 14** tohto zákona vyplývajú najmä tieto úlohy:

- poskytovať krajskému úradu podklady potrebné na vypracovanie analýzy územia kraja a plánov ochrany obyvateľstva,
- spolupracovať s orgánmi štátnej správy a obcami pri plánovaní a zabezpečovaní evakuácie na svojom území,
- poskytovať krajskému úradu údaje o zariadeniach civilnej ochrany a spolupracovať s orgánmi štátnej správy a obcami pri plánovaní a riešení ukrytia obyvateľstva,
- metodicky riadiť a vykonávať prípravu obyvateľstva a podieľať sa na preventívno-výchovnej a propagačnej činnosti v civilnej ochrane.

**Obec** je povinná poskytnúť obyvateľovi nevyhnutnú pomoc pri náhlej núdzi spôsobenej živelnou pohromou, haváriou alebo inou mimoriadnou udalosťou, najmä zabezpečiť mu prístrešie, stravu alebo inú materiálovú pomoc. Na druhej strane aj občan podľa § 3 ods. 3 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení je zviazaný posilňovať občiansku bezpečnosť nasledovnými povinnosťami:

- ochraňovať majetok obce a podieľať sa na nákladoch obce,
- podieľať sa na ochrane a zveľaďovaní životného prostredia v obci,
- napomáhať udržiavaniu poriadku v obci,
- poskytovať podľa svojich schopností a možností osobnú pomoc pri likvidácii a odstraňovaní následkov živelnej pohromy alebo havárie v obci.

Špecifické kompetencie orgánom územnej samosprávy na zaistovanie komplexnej bezpečnosti občana ukladajú najmä zákony:

- **č. 414/2002 Z. z. o hospodárskej mobilizácii,**
- **č. 319/2002 Z. z. o obrane a ďalšie.**

Z pohľadu riešenej problematiky prevencie závažných priemyselných havárií, najvýznamnejšou kompetenciou pre obec od roku 2004 je zabezpečovať činnosť stavebného úradu v prvom stupni výkonu štátnej správy. To znamená, že obec má možnosť ovplyvňovať výstavbu podnikov s prítomnosťou nebezpečných látok a tým regulovať bezpečnostné riziká na vlastnom území.

#### **1.4 Úlohy a ciele krízového manažmentu v riešení krízových situácií**

Ako uvádza **Šimák (1998)** „organizačná štruktúra krízového manažmentu musí byť založená na princípe centralizácie. Toto vytvára podmienky na riadenie kríz prostredníctvom jednotného a centrálnie koordinovaného celku. Na základe tohto princípu je možné zaviesť jednotné pravidlá v rôznych oblastiach spoločenského života v rôznych rezortoch a podnikoch, vykonávať kontrolnú činnosť v celom systéme. Umožňuje tiež maximálne zhospodáriť chod systému, odstrániť duplicitu a dosiahnuť maximálnu koordináciu pri riadení síl a prostriedkov.“

**Cieľom krízového manažmentu je** posudzovať možné riziká a analyzovať podmienky vzniku krízových javov, popísať predpokladaný vývoj a priebeh krízy, vypracovať varianty vývoja krízy (vyhodnotiť silné a slabé stránky krízy), analyzovať varianty zo systémového pohľadu a z hľadiska účasti jednotlivých subjektov na kríze (posúdiť negatívne pôsobenie dôsledkov krízy), prijať adekvátne riešenia, ktoré by boli použité v prípade vzniku krízy, dostať krízu pod kontrolu a minimalizovať škody a straty.

Orgánmi krízového riadenia podľa **Zákona NR SR č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov (72)** sú:

- a) Vláda SR, Bezpečnostná rada SR,
- b) Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy,
- c) Národná banka Slovenska,
- d) Krajský úrad,
- e) Bezpečnostná rada kraja,

- f) Obvodný úrad,
- g) Bezpečnostná rada okresu,
- h) Obec.

Podľa **Zákona NR SR č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov** môže núdzový stav vyhlásiť vláda len za podmienky, že došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k ohrozeniu života a zdravia osôb, životného prostredia alebo k ohrozeniu značných majetkových hodnôt v dôsledku živelnej pohromy, katastrofy, priemyselnej, dopravnej alebo inej prevádzkovej havárie; núdzový stav možno vyhlásiť len na postihnutom alebo bezprostredne ohrozenom území.

### **1.5 Ochrana obyvateľstva pred mimoriadnymi udalosťami**

Vývin modernej spoločnosti so všetkými svojimi pozitívnymi a negatívnymi dôsledkami a sprievodnými javmi si vyžaduje projektovanie, vytváranie a efektívne využívanie adekvátneho systému obrany, ochrany a vnútornej bezpečnosti. Ústavným právom občanov Slovenskej republiky je právo na ochranu života, zdravia a majetku v prípade vzniku mimoriadnych udalostí.

**Orničák (2003)** píše, že na zabezpečenie práva na ochranu života, zdravia a majetku v prípade vzniku mimoriadnych udalostí je konštituovaný rad špecifických inštitúcií, z ktorých najdôležitejšia je civilná ochrana obyvateľstva. Jej poslanie, úlohy, riadenie, organizácia, ako aj pôsobnosť štátnej správy, obcí a povinností právnických osôb a fyzických osôb pri plnení úloh CO ustanovuje zákon NR SR č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a k tomu vydané vykonávacie prepisy. Podľa tohto zákona je hlavným poslaním civilnej ochrany v rozsahu ustanoveným týmto zákonom chrániť život, zdravie a majetok a utvárať podmienky na prežitie pri mimoriadnych udalostiach a počas vyhlásenia mimoriadnej situácie. Civilnú ochranu riadi ministerstvo vnútra. Po vyhlásení mimoriadnej situácie sa vykonávajú nasledovné úlohy a opatrenia:

- a) Záchranné, lokalizačné a likvidačné práce silami a prostriedkami z celého územia, na ktorom bola vyhlásená mimoriadna situácia,
- b) Evakuácia,
- c) Núdzové zásobovanie a núdzové ubytovanie,
- d) Použitie ozbrojených síl,

**a) Záchrané, lokalizačné a likvidačné práce.** Krízové javy ktoré vznikajú na území štátu, regiónu, miest a obcí, prípadne v uzatvorených objektoch vo väčšine prípadov neočakávané a postihujú rôznou mierou ľudí vyskytujúcich sa v danom priestore, spôsobujú škody a straty. Územie na ktorom sa vyskytla kríza alebo krízové javy, je charakterizované:

- väčším počtom postihnutých osôb, ktoré sú bez prístrešia, základných životných potrieb, šokované, zranené alebo usmrtené,
- zničením a rozrušením obytných a hospodárskych budov, priemyselných objektov, dopravných prostriedkov a zariadení,
- poškodením rozvodných sietí a energetických zariadení,
- zaplavením rozsiahleho územia,
- vznietením horľavých predmetov a látok s možnosťou vzniku veľkých požiarov a výbuchov,
- rádioaktívnym alebo chemickým zamorením osôb, ovzdušia, terénu, budov, potravín a vody,
- vznikom rozsiahlych infekčných ochorení ohrozujúcich život osôb alebo domácich zvierat,
- zničením alebo rozrušením poľnohospodárskych a lesných porastov a pôdy,
- zavalením ulíc a pozemných komunikácií alebo ich narušením,
- celkovým narušením života a výrobných procesov,
- narušením sociálnych istôt ľudí a spoločenských vzťahov,
- narušením ekonomického rastu, stratou politickej, vojenskej a bezpečnostnej stability.

Na riešenie krízových javov veľkého rozsahu sú organizované záchrané, lokalizačné a likvidačné práce, ktoré sa uskutočňujú v troch etapách:

1. Etapa záchraných prác – je súborom činností ktorých cieľom je vyslobodzovanie postihnutých osôb, poskytovanie prvej pomoci, záchrana života, zdravia a majetku, odsun postihnutých.
2. Etapa lokalizačných prác – je súbor činností, ktorých cieľom je zamedziť pôsobeniu negatívnych faktorov a následkov krízového javu.
3. Etapa likvidačných prác – je súbor činností potrebných na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti a návrat systému do pôvodného stavu.

Cieľom nasadenia záchranných zložiek je zabrániť rozširovaniu negatívnych dopadov krízového javu na jednej strane a zachrániť životy na strane druhej. Riadenie záchranných, lokalizačných a likvidačných prác má veľký význam. Vyžaduje si aktívny prístup k vzniknutej kríze, jej včasné zistenie a podrobnú analýzu príčin, na ktoré je nutné včas, cielene a účinne reagovať, konštatuje **Danišková (2005)**.

Silami a prostriedkami na vykonanie záchranných, lokalizačných a likvidačných prác sú Hasičský a záchranný zbor, záchranná zdravotná služba, útvary Policajného zboru SR, vojenské záchranné útvary civilnej ochrany, banská záchranná služba, obecné hasičské zbory, závodné hasičské zbory, horská služba a spolok horských vodcov, jednotky civilnej ochrany, obecná polícia, železničná polícia a iné právnické a fyzické osoby, ktorých predmetom je poskytovanie pomoci pri ochrane majetku. Na zabezpečenie a vykonanie záchranných prác sú zo spomenutých prostriedkov predurčené najmä záchranné brigády a HaZZ SR spolu s jednotkami civilnej ochrany. Pre prípad mimoriadnej udalosti je dôležitá rola nácvikov a príprava jednotlivých záchranných zložiek. Pri cvičení dochádza k zjavnému prelínaniu medzi plánovaním, nácvikom a realitou. Účinok cvičenia pri kríze sa podľa **Perry (2004)**, prejavuje hĺbkou vedomostí a tímovou prácou a zohratosťou ako profesionálov tak aj dobrovoľníkov.

**b) Evakuácia obyvateľstva** – je uskutočňovaná z dôvodu nevyhnutného časového obmedzenia pobytu osôb na ohrozenom území. Podľa dĺžky predpokladaného pobytu evakuovaných osôb mimo ohrozené územie je evakuácia členená na krátkodobú a dlhodobú:

- krátkodobá s možným návratom osôb do 72 hodín,
- dlhodobá s možným návratom osôb po 72 hodín.

Krátkodobú evakuáciu možno chápať ako rýchle vyvedenie osôb z ohrozeného priestoru, často aj bez odborného zabezpečenia, s predpokladaným skorým návratom po skončení ohrozenia. Obyvateľstvo je o vyhlásení evakuácie vyrozumievané prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov. Rozhodnutie o uskutočnení evakuácie sa nazýva vyhlásením evakuácie. Toto rozhodnutie zahŕňa v sebe prípravu, riadenie, uskutočnenie a odborné zabezpečenie evakuácie a je určené orgánom, organizáciám, obvodným a krajským úradom, obciam, ako aj právnickým a fyzickým osobám.

Upozornením na hroziace nebezpečenstvo signálom „**Všeobecná výstraha**“ s nasledujúcim informovaním všetkými dostupnými informačnými prostriedkami sa uskutočňuje varovanie obyvateľstva. Po zaregistrovaní varovného signálu by mali

obyvatelia reagovať správnym spôsobom. Evakuácii dočasne nepodliehajú osoby, objekty, orgány a organizácie, ktoré sa podieľajú na fyzickej realizácii evakuácie alebo vykonávajú na ohrozenom teritóriu inú neodkladnú činnosť. Predpokladá sa, že uvedená skupina bude evakuovaná na záver evakuácie. Obyvateľstvo ja podľa potreby plánovania a zabezpečenia evakuácie rozčlenená na nasledovné kategórie:

- deti zo škôl a školských zariadení,
- matky v domácnosti s deťmi,
- zdravotne postihnutí občania v domácnosti s rodinnými príslušníkmi alebo osobami, ktoré poskytujú opatrovateľskú službu,
- deti zo zdravotníckych zariadení a zariadení sociálnej starostlivosti,
- ostatní chorí zo zdravotníckych zariadení a zariadení sociálnej starostlivosti,
- zamestnanci štátnych orgánov, samosprávy, právnických a fyzických osôb s možným zaradením ich rodinných príslušníkov,
- ostatné obyvateľstvo.

Základom evakuácie sú evakuačné opatrenia, ktoré sú tvorené súborom informácií a odborným zabezpečením evakuácie. Súbor informácií obsahuje informácie o vyrozumení a dosiahnutí pohotovostných evakuačných komisií a zariadení, o spôsoboch vyhlasovania evakuácie, o počtoch evakuovaných, o potrebe síl a prostriedkov na zabezpečení evakuácie, o materiálnom a technickom zabezpečení, o spôsobe a organizácii presunov evakuovaných a o príprave evakuačných komisií, zariadení a samotného obyvateľstva.

**c) Núdzové zásobovanie a núdzové ubytovanie.** Núdzové zásobovanie je zabezpečenie dočasného minimálneho stravovania, minimálnych dávok pitnej vody a poskytovanie ďalších základných potrieb osobám postihnutým mimoriadnou udalosťou v medziach existujúcich podmienok na prežitie, najmä dodávok elektrickej energie, zabezpečenie tepla a základné zdravotnícke zabezpečenie. Núdzové ubytovanie je zabezpečenie dočasného bývania osôb ohrozených alebo osôb postihnutých následkami mimoriadnej udalosti.

**d) Použitie ozbrojených síl** - ozbrojené sily SR - sú rozhodujúcou zložkou zabezpečenia obrany. Ich úlohou je brániť slobodu, nezávislosť, suverenitu, územnú celistvosť SR a pomáhať pri odstraňovaní následkov živelných pohrôm a katastrof ohrozujúcich ľudské životy alebo majetok vo veľkom rozsahu. Nasadenie ich súčastí na odstraňovanie krízových javov v mieri je možné až po vyčerpaní všetkých síl

a prostriedkov príslušného regiónu, prípadne štátu ako celku. Rozhoduje o ňom príslušný stupeň verejnej správy, prípadne bezpečnostná rada, ktoré požiadajú o pomoc Generálny štáb OS SR. Tento spôsob vyžadovania súhlasu je veľmi zdĺhavý a byrokratický, aby zabránil zneužívaniu OS SR v neodôvodnených prípadoch. Sily a prostriedky Ozbrojených síl SR môžu byť nasadzované na riešenie krízových javov na základe:

- územného princípu,
- odborného princípu.

Za účelom zvýšenia ochrany obyvateľstva, ktoré je koncentrované v obytných zónach a tak je vystavené rizikám možného ohrozenia života, zdravia a majetku, je mimo iného potrebné vykonať aj analýzu zdrojov ohrozenia a takto predchádzať vzniku krízovej situácie a v prípade, že k nej dôjde, eliminovať jej následky na minimum.

## 2. CIEĽ PRÁCE

Predkladaná diplomová práca je zameraná na problematiku riešenia katastrof vlastnými silami a prostriedkami orgánov samosprávy s MÚ Lučenec.

Cieľom diplomovej práce je určiť možné riziká vzniku mimoriadnej udalosti (živelné pohromy, havárie, katastrofy) v územnom obvode mesta Lučenec na základe zistení, navrhnúť opatrenia na riešenie stavu a zhodnotiť možnosti orgánov samosprávy riešiť katastrofy vlastnými silami a prostriedkami.

### **Parciálne ciele diplomovej práce:**

- Identifikácia rizík a vyhodnotenia možných následkov mimoriadnych udalostí s členením na živelné pohromy, havárie a katastrofy.
- Získať poznatky o súčasnom stave právneho prostredia na úseku krízového riadenia, ako aj charakteristika okresu Lučenec v súvislosti s jeho členitosťou a rôznorodosťou, ako je aj potrebné poznať celkovú štruktúru obyvateľstva na analyzovanom území s najväčšou hustotou obyvateľstva.
- Analyzovať akými silami, prostriedkami a aké úlohy krízové riadenie mesta Lučenec plní a organizačnú štruktúru MÚ Lučenec, z dôvodu 100% funkčnosti MÚ a krízového riadenia mesta Lučenec v prípade katastrof.
- Analyzovať subjekty podieľajúce sa na riešení krízových situácií, predloženie návrhu opatrení a prijatie adekvátnych riešení, k eliminovaniu vzniku krízy a tým tak dostať krízu pod kontrolu a minimalizovať škody a straty spôsobené krízou, za pomoci využitia prostriedkov krízovej komunikácie krízového štábu s krízovým riadením MÚ Lučenec.

Osobitnou kapitolou výsledkovej časti práce je SWOT analýza činnosti mestského úradu Lučenec pri riešení krízovej situácie a návrhy opatrení na využitie výsledkov. Pre splnenie uvedeného cieľa diplomovej práce bolo vybrané územie mesta Lučenec a orgány samosprávy MÚ Lučenec.

Pozornosť bola venovaná súčasnému stavu možností orgánov samosprávy riešiť katastrofy vlastnými silami a prostriedkami, získaniu poznatkov, akými silami a prostriedkami krízové riadenie samosprávy disponuje, sústrediť ich a analyzovať možné riziká na vznik mimoriadnej udalosti, analyzovať subjekty podieľajúce sa na riešení krízových situácií, predložiť návrh opatrení a prijať adekvátne riešenia, k eliminovaniu vzniku krízy a tým tak dostať krízu pod kontrolu a minimalizovať škody a straty



spôsobené krízou, za pomoci využitia prostriedkov krízovej komunikácie krízového štábu s krízovým riadením MÚ Lučenec.

### 3. METODIKA PRÁCE

Pri spracovaní analýzy územia okresu Lučenec z hľadiska možnosti vzniku mimoriadnej situácie bolo vychádzané z činností krízového štábu obce s krízovým riadením MÚ Lučenec na zabezpečenie riešenia kríz vlastnými silami a prostriedkami.

Na základe stanovených cieľov bola stanovená nasledovná postupnosť krokov:

#### **1) Spracovanie prehľadu súčasného stavu riešenej problematiky**

Pre splnenie stanovených cieľov práce boli analyzované dostupné materiály zaoberajúce sa problematikou analýzy územia a evakuáciou obyvateľstva z ohrozených území, ako aj materiály direktívy EU, (SEVESO a ADR), zaoberajúce sa prepravou a skladovaním nebezpečných látok. Následne boli získavané a analyzované materiály týkajúce sa konkrétnych zdrojov ohrozenia na území okresu Lučenec. Materiály boli získavané z Obvodného úradu, od prevádzkovateľov zariadení, ktoré by mohli spôsobiť mimoriadnu situáciu v rámci okresu, ( Povodie Hrona, Slovenské energetické závody, Prevádzka športových zariadení, regionálne noviny, Meteorologická služba, atď.). Bolo vychádzané so štúdiá dostupnej literatúry, internetových stránok, vyhlášok a smerníc, stratégií a nariadení vydaných vládou v SR, a usmernenia vedúceho diplomovej práce.

#### **2) Stanovenie objektu skúmania**

Objektom skúmania bolo samotné územie okresu Lučenec a orgány samosprávy MÚ Lučenec, jeho charakteristika, ako aj jednotlivé zdroje a následné možnosti vzniku mimoriadnych udalostí a ich eliminovanie s možnosťou využitia komunikácie krízového štábu. Ďalším objektom skúmania boli aj možnosti ako minimalizovať škody, ktoré by mohli pri mimoriadnych udalostiach vzniknúť prípadne ako im predchádzať. Uvádzané údaje boli prediskutované s odborníkmi v oblasti krízového riadenia, ako aj kompetentnými pracovníkmi Mestského úradu Lučenec.

#### **3) Výber metód a zber podkladových materiálov a údajov**

K dosiahnutiu hlavného cieľa a parciálnych cieľov boli v diplomovej práci zvolené metódy a techniky používané pri vedeckej práci a skúmaní, ako aj metódy získavania a spracovávaní údajov.

##### ***Metódy:***

V diplomovej práci boli použité nasledovné metódy:

- **metóda vedeckej abstrakcie** – podstatou je abstrahovanie menej dôležitých, resp. nepodstatných informácií od množstva informácií, ktoré majú priamy alebo

nepriamy vzťah k riešenému problému - výber a definovanie štruktúry a úloh krízového manažmentu,

- **metóda vedeckej deskripcie** – zachytenie údajov o tvare (podobe vecí, dejov, zážitkov, štylistický postup výstavby textu) v ktorom sú voľne vedľa seba zoskupené subjektívne dojmy autora zo skúmanej problematiky,
- **analýza** – spočíva v rozložení problematiky na jednotlivé zložky, čím sa umožňuje poznať ich vzájomnú súvislosť. Postup od celku k častiam umožní získať všeobecnú orientáciu o skúmanej problematike. V tomto prípade systémová analýza zložiek podieľajúcich sa na riešení krízových situácií,
- **syntéza** – nadväzuje na analýzu a na základe získaných poznatkov umožňuje sformovať celok ako vyvážený, vzájomne prepojený systém vzťahov,
- **porovnávanie (komparácie)** – skúmané javy sú porovnávané s inými analogickými javmi. V našom prípade ide o porovnávanie s právnymi normami,
- **doplnenie štatistickej analýzy** - jedná sa o doplnenie získaných a zhromaždených údajov o skúmanej problematike k organizačnej štruktúre mestského úradu,
- **dedukcie a indukcie** – formulácia záverov analýz.

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov bola SWOT analýza. **SWOT analýza** bola základným dokumentom a východiskom pre tvorbu stratégie. Ak mali byť stratégie obsiahnuté v strategickom pláne efektívne, mali byť postavené na silných stránkach, za využitia predností a príležitostí a na druhej strane pokúsiť sa odstrániť slabé alebo aspoň minimalizovať stránky a riziká.

**Cieľom SWOT analýzy** bolo zmapovanie jednotlivých stránok systému a definovanie ich vzájomných vzťahov. Opierala sa o pohľad zainteresovaných osôb, odborníkov a expertov v príslušnej problematike. Riešili sa ňou rozmanité problémy rozvoja obcí a miest, organizácií, firiem a pod. Pomáhala zamerať sa na kľúčové oblasti vo vnútri systému. Aktívne sa podieľala pri budovaní silných stránok systému, odstraňovaní jeho slabých stránok alebo ich akceptovaní a využívaní príležitostí a vyrovnaní sa s rizikami vonkajšieho prostredia.

Z technických prostriedkov boli podkladové údaje spracované pomocou výpočtovej techniky (MS Word, MS Excel) a bežné matematicko – štatistické metódy.

Primárny zber údajov bol organizovaný pomocou techniky osobného a riadeného rozhovoru a technikou telefonického dopytovania sa po informáciách.

Ďalej boli podklady čerpané prostredníctvom internetu z webových stránok organizácií, ktoré sa zameriavajú na spoluprácu štátnych a samosprávnych orgánov v Slovenskej republike.

Na sekundárny zber údajov, predovšetkým štatistických údajov, boli využívané údaje MV SR, Úradu vlády SR, Obvodných úradov a údaje z informačných zdrojov.

#### **4) Analýza a vyhodnotenie získaných údajov**

V tejto etape práce bola vykonávaná čiastková analýza, hodnotenia a komparácie pôsobností, kompetencií a úloh samosprávnych systémov, prostredníctvom získaných poznatkov.

#### **5) Zhodnotenie, odporúčania**

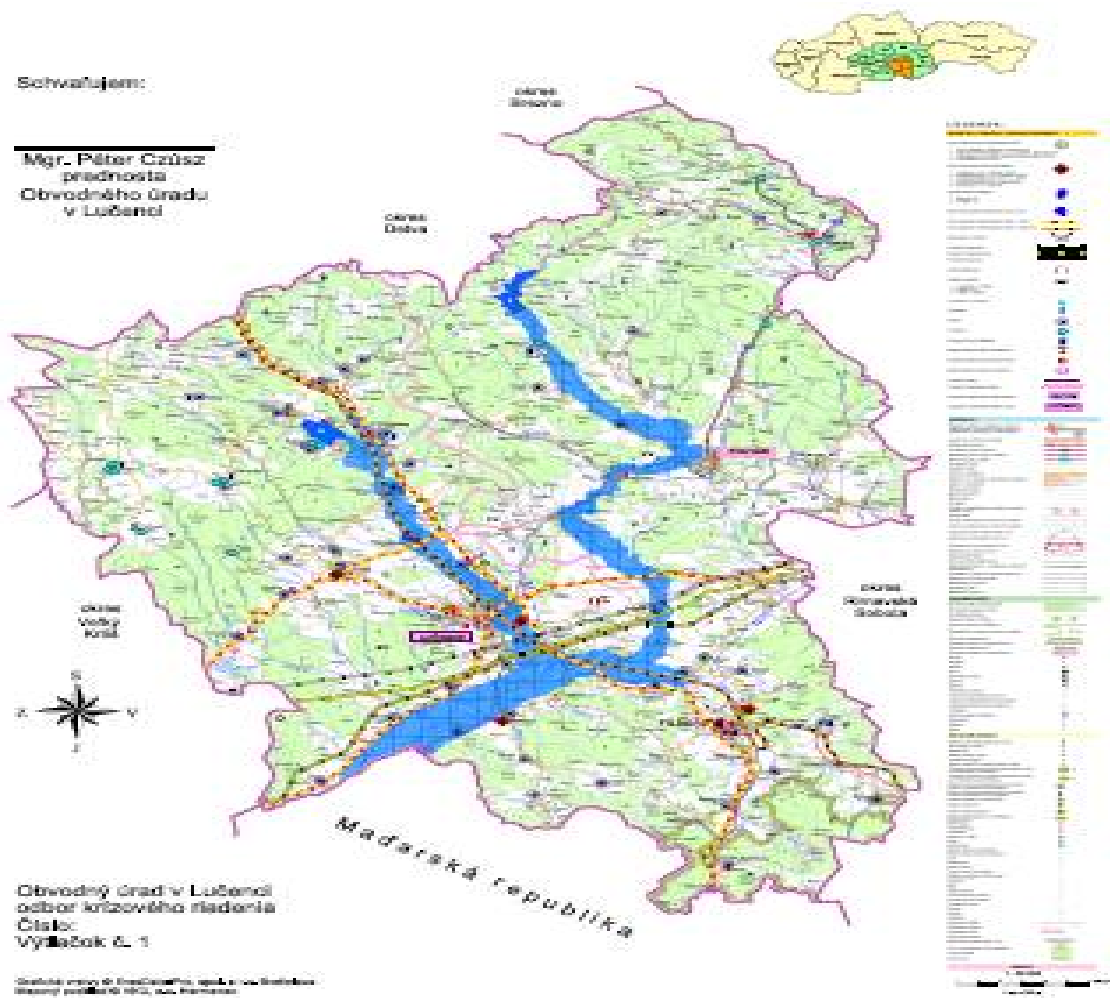
V tejto záverečnej časti práce boli zhodnotené získané údaje a navrhnuté postupy pre lepšie a efektívnejšie využitie výsledkov mestského úradu Lučenec pri riešení krízovej situácie k eliminovaniu vzniku krízy čím dostať krízu pod kontrolu a minimalizovať škody a straty spôsobené krízou, za pomoci využitia prostriedkov krízovej komunikácie krízového štábu s krízovým riadením MÚ Lučenec.

## 4. VÝSLEDKY PRÁCE

### 4.1 Charakteristika okresu a obyvateľstva mesta Lučenec

#### Okres Lučenec

Obrázok 5 Mapa okresu Lučenec



Zdroj: Materiál poskytnutý Obvodným úradom v Lučenci, Odbor krízového riadenia

**Okres:** Lučenec (obr. 5)

**Štát:** Slovensko

**Kraj:** Banskobystrický

**Historická župa:** [Novohradská župa](#) + [Gemersko-malohontská župa](#)

**Sídlo okresu:** Lučenec

**Rozloha:** 771 [km<sup>2</sup>](#)

**Počet obyvateľov:** 73 086

**Hustota zaľudnenia:** 95 obyvateľov na 1 [km<sup>2</sup>](#)

**Počet obcí:** 55 a 2 mestá

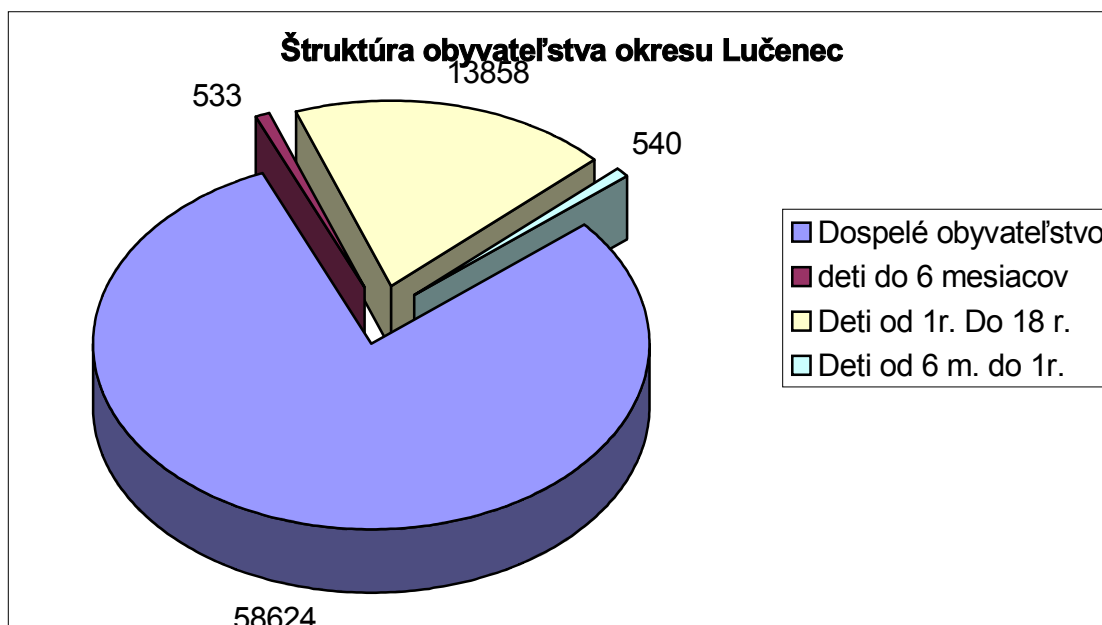
## Charakter mesta

Lučenec je okresné mesto, za doby [socializmu](#) tu boli závody ťažkého [strojárstva](#), dnes tu sú ešte textilné a konzervárenské prevádzky. Vyrába sa tu i [vín](#), a to z révy pestované na neďalekých [viniciach](#). V meste je taktiež *Novohradské múzeum*. Na severe hraničí s [okresom Detva](#) a [okresom Poltár](#), na juhu s [okresom Veľký Krtíš](#), [okresom Rimavská Sobota](#) a s [Maďarskom](#). Okres sa rozprestiera na severe bývalej [Novohradskej župy](#), ale zasahuje malou časťou svojho územia aj na územie bývalej [Gemersko-malohontskej župy](#). Dnešný Lučenec vznikol na križovatke starých strategických a obchodných ciest. Dodnes hlavnú os mesta tvorí cesta z juhu smerom na Rimavskú Sobotu s odbočkou na Zvolen a Modrý Kameň. Na tomto uzle vzniklo pretiahnuté námestie s hlavnými dominantami kostolov, na ktoré nadväzuje pomerne pravidelná sieť ulíc mesta, ktoré sa rozšírilo hlavne západným smerom.

## Štruktúra obyvateľstva okresu Lučenec

Okres patrí medzi okresy SR s nepriaznivou vekovou štruktúrou obyvateľstva, čo sa prejavuje v nižšom podiele produktívnej zložky. V rámci okresov SR dosahoval Lučenec tretí najvyšší počet obyvateľov v poproduktívnom veku.

Graf 1



Zdroj: Štatistický úrad SR v Nitre – vybrané demografické ukazovatele

V štruktúre ekonomicky aktívneho obyvateľstva do spoločenských skupín pribudli po roku 1991 nové spoločenské skupiny – samostatne činní ostatní a skupina zamestnávateľa. Tieto dve skupiny sa na ekonomicky aktívnych obyvateľoch podieľali

6,1 %. Vývoj obyvateľstva demografie okresu Lučenec pokračuje v tendenciách posledných rokov graf 1. Naďalej sa znižuje pôrodnosť, ako aj počet uzavretých manželstiev, pričom narastá rozvodovosť. Obyvateľstvo okresu starne čo znamená, že sa zvyšuje priemerný vek obyvateľstva. Tento trend je nevyhovujúci. Môže spôsobiť ďalšiu stagnáciu, úpadok mesta, zlyhanie dôchodkového zabezpečenia, spomalenie hospodárskeho rastu. Na zastavenie tohto trendu je nevyhnutné zastavenie odlivu mladých vzdelaných ľudí, zvýšenie pôrodnosti vytvorením podmienok pre mladé rodiny a pod.

## **4.2 Analýza možných rizík na vznik mimoriadnych udalostí**

### ***Živelné pohromy***

#### **Povodne a záplavy (podľa povodňového plánu)**

Povodňou sa rozumie prechodné výrazné stúpenie hladiny vodného toku, pri ktorom hrozí vyliatie vody z koryta alebo pri ktorom sa voda z koryta vylieva a môže spôsobiť škody, platí to primerane aj pri vnútorných vodách, prívaloch vody po extrémnych zrážkach, odchode ľadov a pri ohrození stability vodohospodárskeho diela.

#### **Povodňová charakteristika vodných tokov na území mesta Lučenec**

Územie mesta Lučenec leží v povodí rieky Ipeľ. Rieka Ipeľ pramení v susednom poltárskom okrese, z ľavo brežnými a pravo brežnými prítokmi v našom okrese, a jej dĺžka na území celého okresu Lučenec predstavuje 26 km.

**Na rieke Ipeľ najnebezpečnejšie miesto, v ktorom dochádza k vyliatiu vôd** na Tuhárskom potoku v meste Lučenec v časti od Parného mlyna po Fiľakovskú cestu (časť Červená Armáda).

**Možnosti vzniku veľkých požiarov** v dôsledku nepriaznivých poveternostných a klimatických podmienok v okolí objektu QUERCUS s.r.o. Lučenec.

#### **Mimoriadne javy poveternostného alebo klimatického charakteru.**

Na území mesta sa môžu v období jar – jeseň vyskytovať pri vodných tokoch alebo vodných nádržiach hmly, ktoré môžu druhotne spôsobiť v cestnej preprave havárie a napr. pri kamiónovej preprave nebezpečných látok môže vzniknúť následne mimoriadna udalosť. Jedná sa o úsek I. triedy č. 75 od obce Halič po Lučenec.

### ***Katastrofy***

#### **Rozrušenie vodohospodárskych diel.**

### **Vodohospodárske dielo skupiny „C“ Ružiná :**

V prípade rozrušenia Vodohospodárskeho diela skupiny „C“ Ružiná je predpokladaný rozsah ohrozenia mimo obcí aj na mesto Lučenec a to časť Malá Ves až Trenč (tab. 1).

Ohrozený je objekt BLOOMSBURY-PACIFIC Slovakia a.s. Lučenec a aj niektoré cestné mosty.

Tabuľka 1 Predpokladaný rozsah ohrozenia

<b>Obec</b>	<b>Veľkosť zaplaveného územia</b>	<b>Škoda na majetku</b>
Lovinobaňa	zaplavené územie spätnou vodou	zničených 10 % domov
Podrečany	zaplavené územie 90 %	Zničených 50 % domov
Tomášovce	zaplavené územie 80 %	Zničených 80 % domov
Vidiná	zaplavené územie 50 %	Zničených 30 % domov
Opatová	zaplavené územie 60 %	Zničených 40 % domov
Lučenec	zaplavené územie 10 %	Zničených 5 % domov
Malá Ves	zaplavené územie 80 %	Zničených 50 % domov
Mikušovce	zaplavené územie 10 %	Zničených 6 % domov
Krutkova Samota	zaplavené územie 100 %	Zničených 100 % domov
Trebeľovce-Láza	zaplavené územie 10%	Zničených 10 % domov
Rapovce	zaplavené územie 30 %	Zničených 15 % domov
Kalonda	zaplavené územie 50 %	Zničených 20 % domov
Veľká n/Ipľom	zasiahnutá okrajovo	Zničených 10 % domov
Trenč	zaplavené územie 50 %	Zničených 25 % domov

*Zdroj: Materiál poskytnutý Obvodným úradom v Lučenci, Odbor krízového riadenia*

### **Veľké letecké, železničné a cestné nehody**

Letecký koridor v prípade havárie ohrozuje mimo obcí aj časť mesta Lučenec. Veľké cestné nehody s možnosťou vzniku mimoriadnej udalosti sú na ceste E triedy I/50 a na ceste I/75. Možnosť havárie na železničnej trati je hlavne v miestach, kde sú umiestnené výhybky.

### **Havárie**

Zdroje nebezpečných látok podľa zaradenia do kategórií v zmysle „, Direktívy Seveso (len havárie zaradenia III. stupňa )



Možné riziká, zdroje potencionálneho rizika, ktoré môžu v prípade vzniku mimoriadnej udalosti ohroziť obyvateľstvo, majetok alebo životné prostredie sú zaradené do jednotlivých kategórií nasledovne :

- K-1 Horľavé plyny
- K-2 Veľmi horľavé kvapaliny
- K-3 Veľmi toxické látky
- K-4 Toxické látky
- K-5 Látky podporujúce horenie
- K-6 Výbušné látky
- K-7 Horľavé kvapaliny
- K-9 Menovite uvedené látky ( amoniak )

III. stupeň – následky havárie sa prejavujú v celom objekte i za hranicami v okolí.

#### **Objekty prevádzkujúce amoniak**

HRÁDOK Mäsokombinát s.r.o. Lučenec,

LUMILK a.s. Lučenec práva mestských športovísk – Zimný štadión Lučenec ).

##### **▪ Riziká úniku nebezpečných látok zo stacionárnych zdrojov**

Možnosť úniku nebezpečných látok zo stacionárnych zdrojov je v našom okrese v už uvedených objektoch :

**HRÁDOK Mäsokombinát s.r.o. Lučenec** - celkové množstvo 20 t amoniaku,

**Zimný štadión Lučenec** - celkové množstvo 6,6 t amoniaku.

##### **▪ Riziká úniku nebezpečných látok pri cestnej preprave**

Cez mesto Lučenec vedie cesta E triedy I/50 smerom na Košice. Ďalší cestný ťah cez mesto Lučenec, ktorým sa prepravujú kamiónovou dopravou nebezpečné látky je cesta I. triedy I/75. Najviac prepravovanými nebezpečnými látkami, ktoré by v prípade havárie mohli spôsobiť mimoriadnu udalosť sú acetylén rozpustený, kyslík kvapalný, stlačený vodík a chlór.

##### **▪ Riziká úniku nebezpečných látok po železničnej preprave**

Mestom Lučenec prechádza južný ťah celonárodného významu smerom na Košice, na Zvolen a do Maďarskej republiky. Najviac prepravovanými nebezpečnými látkami, ktoré by v prípade havárie mohli spôsobiť mimoriadnu udalosť sú amoniak, anilín, acetaldehyd, chloritan sodný, hydroxid sodný a síra tekutá.

#### **Požiare v drevospracujúcom priemysle**

V meste Lučenec je najväčšia možnosť vzniku veľkého požiaru v spoločnosti QUERCUS s.r.o. Lučenec.

- **Riziká výbuchov pri skladovaní obilnín**

V meste Lučenec sa skladujú obilniny v objekte Poľnonákup Belar Novohrad a.s. Lučenec.

### **4.3 Analýza súčasného stavu právneho prostredia na úseku krízového riadenia**

Vykonaná analýza súčasného stavu v legislatívne v oblasti krízového manažmentu je prvým krokom na zhodnotenie jeho funkčnosti. Po vzniku Slovenskej republiky bolo potrebné prehodnotiť úlohy bezpečnosti štátu, s ktorými úzko súvisia aj zmeny v legislatíve. V súčasnom období na úseku krízového riadenia máme stanovenú platnú legislatívu a právne normy, ktoré boli prevzaté z minulosti:

- Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.
- Ústavný zákon č.227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení zmien a doplnkov.
- Zákon č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny vojnového stavu.
- Zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky.
- Zákon č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva.
- Vyhláška MV SR č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek civilnej ochrany obyvateľstva.
- Vyhláška MV SR č. 75/1995 o zabezpečení evakuácie obyvateľstva v znení Vyhlášky MV SR č. 269/1998.
- Vyhláška MV SR č. 173/1995 o zabezpečovaní záchranných, lokalizačných a likvidačných prác.
- Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov .
- Zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarimi v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 129/2002 Z. z. o Integrovanom záchrannom systéme.
- Zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a o službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

- Zákon č. 579/2004 Z. z. o záchranej zdravotnej službe.
- Zákon č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 330/1996 Z. z. o ochrane zdravia pri práci.
- Zákon č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií.
- Zákon č. 541/2004 Z.z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon).

Uvedený prehľad právnych noriem ukazuje na skutočnosť, že právne normy pokrývajú celé spektrum opatrení na riešenie krízových javov ktoré sa môžu vyskytovať v územnom obvode Lučenec.

#### **4.4 Analýza štruktúry a úloh krízového riadenia v organizačnej štruktúre MÚ Lučenec**

Organizačná štruktúra krízového riadenia miestnej samosprávy musí byť založená na princípe centralizácie. Princíp centralizácie vytvára podmienky na riadenie kríz prostredníctvom jednotného a centrálnne koordinovaného systému.

**Mestský úrad Lučenec** je výkonným orgánom mestského zastupiteľstva a **primátora**. Mestský úrad Lučenec (ďalej MsÚ) zabezpečuje organizačné a administratívne veci mestského zastupiteľstva a primátora, ako aj orgánov zriadených mestským zastupiteľstvom. Základnými úlohami MsÚ Lučenec sú najmä:

- zabezpečovanie odborných podkladov a iných písomností na rokovanie orgánov Mesta, organizačno-technického zabezpečenia zasadnutí orgánov Mesta,
- zabezpečovanie písomnej agendy orgánov mestského zastupiteľstva a ich organizačno-technického zabezpečenia, je podateľňou a výpravňou písomností Mesta,
- pripravovanie návrhov nariadení a vykonávanie nariadení Mesta, uznesení mestského zastupiteľstva a mestskej rady a rozhodnutí primátora Mesta,
- vypracovávanie písomných vyhotovení všetkých rozhodnutí primátora v správnom konaní,
- podieľanie sa na vypracovávaní koncepcie rozvoja Mesta,
- zabezpečovanie ďalších úkonov k plneniu úloh samosprávy v zmysle § 4 ods.3 zák. SNR č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

Prácu Mestského úradu v Lučenci vedie a organizuje [prednosta MsÚ](#). Prednosta MsÚ je zamestnancom mesta, ktorého menuje a odvoláva primátor mesta. Prednosta zodpovedá za svoju činnosť primátorovi mesta. Úlohy ktoré najmä **prednosta MsÚ** plní sú nasledovné:

- organizuje a riadi prácu MsÚ,
- **organizuje, riadi a vykonáva podľa pokynov primátora mesta základnú prácu na úseku civilnej obrany v čase nebezpečenstva, živelných pohrôm a havárií, prípadne iného ohrozenia,**
- navrhuje primátorovi mesta spôsob riešenia pracovno-právnych záležitostí zamestnancov MsÚ,
- predkladá na podpis primátorovi mesta návrhy zmlúv,
- zastupuje MsÚ navonok,
- zabezpečuje hospodárny a správny chod MsÚ,
- riadi, organizuje a kontroluje hospodárne využitie a využívanie finančných prostriedkov, o čom podáva pravidelnú správu primátorovi mesta,
- zostavuje návrh rozpočtu a zabezpečuje jeho plnenie,
- zabezpečuje materiálno-technické vybavenie MsÚ a útvarov Mesta a stará sa o jeho údržbu,
- zabezpečuje poskytovanie odbornej a metodickej pomoci právnym subjektom zriadeným a založeným MsZ,
- stará sa o ochranu a hospodárenie s majetkom mesta,
- v záujme koordinácie a zabezpečovania úloh MsÚ vedie porady zamestnancov MsÚ,
- zabezpečuje jednotný postup oddelení a spoluprácu pri plnení úloh, ako aj spoluprácu MsÚ a mestskej polície prostredníctvom primátora mesta,
- sleduje výkon samosprávy z hľadiska dodržiavania zákonnosti,
- zúčastňuje sa zasadnutí mestskej rady a mestského zastupiteľstva s hlasom poradným, podpisuje zápisnice zo zasadnutia mestského zastupiteľstva, niektoré svoje právomoci môže preniesť na ďalších zamestnancov MsÚ, prenesenie právomoci musí mať písomnú formu,
- v čase jeho neprítomnosti ho zastupujú ním určení vedúci oddelenia MsÚ,
- zabezpečuje vzdelávanie zamestnancov úradu,

- plní ďalšie úlohy, ktoré mu uloží mestské zastupiteľstvo a primátor mesta v rámci jeho pracovnej náplne,
- realizuje organizáciu MsÚ v zmysle schváleného rozpočtu Mesta v súlade so schválenou Organizačnou štruktúrou MsÚ.

**Prednosta MsÚ** plní aj ďalšie úlohy, ktoré mu uloží primátor mesta.

Krízový manažment si ako svoj pracovný orgán zriaďuje krízový štáb, ktorého úlohou je analyzovať riziká krízovej situácie, navrhovať opatrenia na jej riešenie a koordinovať činnosť zložiek v jeho pôsobnosti počas krízovej situácie. Ako to vyplýva zo zákona NR SR č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu, **obec** na svojom území zriaďuje **krízový štáb**. Na riešenie krízovej situácie vykonáva obec príslušné opatrenia, najmä zhromažďuje údaje o počte a totožnosti obyvateľov, ktorí sa v čase krízovej situácie zdržujú na zemi obce a tieto zoznamy odovzdáva krízovému štábu príslušného obvodného úradu.

**Analýzou organizačnej štruktúry Mestského úradu Lučenec bolo zistené**, že Mestský úrad Lučenec samostatné oddelenie krízového riadenia zriadené nemá. Táto oblasť je zabezpečovaná jedným zamestnancom Mestského úradu, ktorý okrem práce na úseku krízového riadenia vykonáva ešte ďalšie činnosti, ktoré mu vyplývajú z náplne práce. Je zaradený na **oddelení vnútornej správy Mestského úradu Lučenec**. Trhový mechanizmus je doménou súčasnej doby. Každý rezort v Slovenskej republike sa odvíja od dispozície finančných prostriedkov. Analýzou bolo zistené, že technické vybavenie Mestského úradu Lučenec je nepostačujúce. Technické zabezpečenie mestského úradu v oblasti krízového riadenia závisí od finančných prostriedkov.

**Miestna samospráva mesta Lučenec vydala Štatút Krízového štábu mesta Lučenec**, ktorý sa vydáva podľa § 10 zákona NR SR č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu pre jeho zriadenie ako výkonného **orgánu krízového riadenia**.

**Krízový štáb** je zložený z predsedu, jeho zástupcu a ďalších členov. Predsedom krízového štábu je **primátor** mesta Lučenec. Zástupcom predsedu krízového štábu je prednosta mestského úradu. Členmi krízového štábu sú funkcionári mesta, zamestnanci mestského úradu a zástupcovia vybraných organizácií mesta. Členmi krízového štábu v období krízovej situácie sú aj členovia **miestnej povodňovej komisie**. Členov krízového štábu vymenúva a odvoláva primátor mesta. Členovia krízového štábu sú pri výkone funkcie v krízovom štábe v nevyhnutných prípadoch **zastupiteľní** delegovanými **funkcionármi**. Krízový štáb je výkonným o koordinačným **orgánom**

**primátora mesta Lučenec** na riešenie krízovej situácie v období **mimo času vojny a vojnového stavu**.

**Analýzou organizačnej štruktúry Mestského úradu Lučenec bolo zistené**, že úsek krízového riadenia Mestského úradu Lučenec má v zmysle zákona vydaný štatút krízového štábu mesta Lučenec a štatút evakuačnej komisie mesta Lučenec, avšak samotnú činnosť, ako cvičenia, školenia, prípadne simuláciou názorne informovať občanov mesta Lučenec, ako by sa mali zachovať v prípade krízovej situácie nevykonáva.

**Krízový štáb mesta Lučenec** pri príprave **na krízovú situáciu** a jej riešenie najmä analyzuje a vyhodnocuje riziká vzniku krízovej situácie, navrhuje opatrenia na riešenie krízovej situácie a podklady na prijímanie rozhodnutí primátora mesta, navrhuje krízovému štábu obvodného úradu vyžiadanie pomoci vrátane humanitárnej pomoci pri riešení krízovej situácie, vyhodnocuje postupy riešenej krízovej situácie, zovšeobecňuje získané skúsenosti a využíva ich pri svojej činnosti, koordinuje činnosť podnikateľov a právnických osôb pri civilnom núdzovom plánovaní, uskutočňuje civilné núdzové plánovanie.

**Predseda krízového štábu mesta Lučenec** zvoláva zasadnutie krízového štábu, určuje miesto a čas zasadnutia krízového štábu, riadi činnosť krízového štábu, oznamuje bezodkladne krízovému štábu obvodného úradu vznik krízovej situácie alebo ohrozenie, ktoré môže bezprostredne spôsobiť krízovú situáciu, poveruje zastupovaním zástupcu predsedu krízového štábu na čas svojej neprítomnosti alebo, ak nemôže vykonávať úlohy sám. Na plnenie úloh, na odbornú prípravu a na činnosť krízového štábu počas riešenia krízových situácií predseda krízového štábu po prerokovaní v mestskom zastupiteľstve **uplatňuje v návrhu rozpočtu** mesta, požiadavky na finančné prostriedky **na príslušný rok**.

**Zástupca predsedu krízového štábu** plní úlohy predsedu krízového štábu v čase jeho neprítomnosti, alebo na základe poverenia predsedu krízového štábu. **Krízový štáb rokuje v prípade krízovej situácie alebo nebezpečenstva jej vzniku**. Ak to konkrétna situácia vyžaduje, predseda krízového štábu môže prizvať ostatných funkcionárov a občanov k príprave podkladov a návrhov riešenia krízových situácií, na zabezpečenie informačného systému a styku s vlastným krízovým štábom, zvolať **rokovanie** krízového štábu **v užšom zložení** podľa potrieb riešenia krízovej situácie. Krízový štáb spravidla zasadá v zasadačej miestnosti mestského úradu. Materiály na rokovanie

krízového štábu pripravujú členovia krízového štábu na základe požiadaviek predsedu krízového štábu, pričom využívajú podklady svojej pôsobnosti.

### **Rokovací poriadok Krízového štábu mesta Lučenec**

Krízový štáb mesta Lučenec bol zriadený na základe § 10 zákona NR SR č. 387/2002 Z.z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu. Svoju činnosť riadi podľa „**Štatútu krízového štábu Mesta Lučenec**“. Informácie z rokovania krízového štábu mesta pre verejnosť a oznamovacie prostriedky poskytujú v rozsahu určenom primátorom mesta – predsedom krízového štábu mesta, výlučne určeným hovorcom. Primátor mesta, podľa situácie a uváženia, môže na informácie uvaliť embargo.

### **Spôsob rokovania krízového štábu**

Riadne zasadnutie krízového štábu mesta zvoláva predseda krízového štábu na základe plánu činnosti **najmenej dvakrát v roku**. Zasadnutia organizačne pripravuje sekretariát krízového štábu mesta. Rokovanie riadi primátor mesta – predseda krízového štábu mesta, v jeho neprítomnosti zástupca predsedu krízového štábu. V prípade hrozby alebo vzniku krízovej situácie sa uskutočňujú mimoriadne rokovania na základe priameho príkazu primátora mesta – predsedu krízového štábu.

Krízový štáb je spôsobilý uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina členov. Na platnosť uznesenia je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných členov. Uznesenie sa prijíma hlasovaním. V neodkladných prípadoch so súhlasom predsedu krízového štábu môže člena zastupovať ním poverený štatutárny zástupca, ktorý koná vždy osobne, pričom zo zastúpenia vznikajú práva a povinnosti zastúpenému.

V čase medzi zasadnutiami rozhoduje o vykonaní závažných opatrení primátor mesta – predseda krízového štábu. O týchto opatreniach informuje na najbližšom zasadnutí. Predseda krízového štábu môže rozhodnúť o výjazdovom zasadnutí v prípadoch, keď je potrebné na mieste posúdiť okruh prejednávaných problémov. Mimoriadne zasadnutia krízového štábu.

Na základe rozhodnutia predsedu krízového štábu možno na zasadnutia prizvať ďalších zástupcov štátnych orgánov, právnických osôb, ktorých účasť je na rokovaní potrebná. Zo zasadnutí sekretár krízového štábu spracováva zápis a uznesenie, ktoré zasiela dotknutým členom krízového štábu, ktorí sa zasadnutia zúčastnili alebo predkladali informácie. Člen, ktorého stanovisko sa neprijalo je oprávnený žiadať, aby sa to uviedlo v zápise.

Rokovací poriadok je súčasťou Štatútu krízového štábu mesta Lučenec a nadobúda účinnosť dňom jeho podpísania.

### ***Krízový štáb obce***

Krízový štáb je výkonným a koordinačným orgánom starostu obce, primátora mesta na riešenie krízovej situácie v období mimo času vojny a vojnového stavu.

Krízový štáb pri príprave a riešení krízových situácií vykonáva tieto činnosti:

- analyzuje a vyhodnocuje riziká vzniku krízovej situácie,
- navrhuje opatrenia na riešenie krízovej situácie a podklady na prijímanie rozhodnutí starostu obce, primátora mesta,
- koordinuje činnosť podnikateľov a právnických osôb pri civilnom núdzovom plánovaní,
- riadi činnosť záchranného systému obce, profesionálnych záchranárskych zložiek nasadených v obci, síl a prostriedkov civilnej ochrany obyvateľstva pridelených so súhlasom ObÚ a humanitárnych organizácií pri organizovaní záchranných prác,
- organizuje súčinnosť s právnickými osobami, fyzickými osobami - podnikateľmi a v prípade, že mimoriadnu udalosť nemôžu zvládnuť vlastnými silami,
- vykonáva opatrenia na riešenie krízových situácií, organizuje a riadi záchranné práce v priestore vzniku MU, ak nepatria do pôsobnosti orgánov štátnej správy, právnických osôb alebo podnikateľov na území obce,
- vykonáva opatrenia pomoci postihnutému obyvateľstvu, organizuje režimy života, rozvíja systém varovania a vyrozumienia obyvateľstva,
- prijíma opatrenia materiálno-technického zabezpečenia záchranných prác,
- v súčinnosti s komisiou zabezpečuje opatrenia evakuácie, núdzového zásobovania a núdzového ubytovania,
- zhromažďuje osobné údaje o počte osôb, totožnosti, osôb, ktoré sa v čase krízovej situácie nachádzajú na území obce a odovzdáva ich ObÚ,
- vytvára informačný systém a zabezpečuje odovzdávanie informácií o MU orgánom štátnej správy, ohrozeným subjektom a obyvateľstvu,
- vyžaduje poskytovanie pomoci od obvodného úradu.



## **Predseda krízového štábu**

### **Všeobecne:**

- a) zodpovedá za činnosť krízového štábu obce, prijíma rozhodnutia ovplyvňujúce jeho činnosť a svojou autoritou sa zasadzuje za rešpektovanie prijatých uznesení. Rozhoduje o mimoriadnom zvolaní KŠo, jednotlivých opatreniach ním vykonávaných a určuje čas a miesto zasadnutia,
- b) zodpovedá za personálne zloženie KŠo, vyžaduje od jeho členov kvalifikované a odborné predkladanie návrhov, odborných riešení, špecializovaných posudkov, rozhoduje o zložení KŠo s ohľadom na druh, rozsah a špecifické podmienky mimoriadnej udalosti v čase jej vzniku,
- c) organizuje a zodpovedá za úroveň spolupráce a súčinnosť s právnickými osobami a samosprávou. Vo vzťahu k nim presadzuje závery prijímané na rokovaniach KŠo,
- d) zodpovedá za odbornú úroveň prijímaných opatrení pre zabezpečenie pripravenosti obecného úradu na riešenie následkov mimoriadnych udalostí. Vytvára podmienky čo najväčšej dostatočnosti obce v prevencii, ale i odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí,
- e) vytvára podmienky pre koordináciu činnosti štátnych orgánov a subjektov zúčastňujúcich sa záchranných prác, ak hrozí nebezpečenstvo vzniku mimoriadnej udalosti alebo počas mimoriadnej udalosti. Vo svojej právomoci, v etape záchranných prác, vydáva príkazy všetkým dotknutým organizáciám, ktoré smerujú k zamedzeniu pôsobenia alebo k odstráneniu mimoriadnej udalosti ak tieto činnosti neriadi štátny orgán.

### **V období mimoriadnej udalosti:**

- a) na základe vývoja mimoriadnej udalosti, odporúčenia zástupcov profesionálnych záchranných zložiek alebo na základe vlastného rozhodnutia zvoláva KŠo,
- b) zhodnocuje a rozhoduje o rozsahu vykonávaných opatrení záchranných prác v priestore MU, určení režimov života a potrebe nasadenia ďalších profesionálnych síl a prostriedkov, jednotiek COO, ozbrojených síl,
- c) sleduje, koordinuje a hodnotí činnosť síl a prostriedkov nasadených v priestore MU a na základe výsledkov žiada pomoc,
- d) koordinuje opatrenia na ochranu ohrozeného obyvateľstva, hospodárskych zvierat, majetku v ohrozených priestoroch. Za vykonávané opatrenia v prospech postihnutého obyvateľstva zodpovedá až do odvolania mimoriadnej situácie,
- e) vyhlasuje a odvoláva mimoriadnu situáciu,

- f) v prípade potreby požaduje pomoc od ObU,
- g) organizačne zabezpečuje nepretržitý tok informácií v systéme informačnej služby COO o priebehu a vývoji MU a výsledkoch záchranných prác. Osobne informuje prednostu ObÚ,
- h) poveruje zastupovaním podpredsedu krízového štábu na čas svojej neprítomnosti, alebo ak nemôže vykonávať úlohy sám..

Podpredseda krízového štábu plní úlohy predsedu krízového štábu v čase jeho neprítomnosti, alebo ak nemôže vykonávať úlohy sám, na základe poverenia vedúcim krízového štábu.

Rozsah a náročnosť úloh, ktoré plní obec pri krízových situáciách a mimoriadnych udalostiach, je zrejmá. Vyžaduje určitý stupeň odbornej spôsobilosti, ktorý sa dá získať v rámci odbornej prípravy. Zabezpečujú ju obvodné úrady alebo VTÚ COO MV SR v S. Lupči. Príprava odborných opatrení, dokumentácie, odborná príprava, plánovanie materiálno-technického zabezpečenia záchranných prác a podobne sa dá riešiť aj vytvorením pracovného miesta pre špecialistu v tejto oblasti viacerými obcami tak, ako je to v iných oblastiach vytvorením spoločných úradovní. Rovnako, technickú vybavenosť vytvorených jednotiek je možné riešiť spoločnou investíciou a dohodou o vzájomnej pomoci medzi obcami, ktoré majú k sebe územne blízko. Všetko dobré, čo sa urobí v prospech ochrany obyvateľstva, má svoj význam. Tento cieľ sleduje štátna správa a samospráva s rovnakým záujmom.

### **Evakuačná komisia mesta Lučenec**

Riadenie a zabezpečenie evakuácie na území mesta Lučenec bude vykonávané prostredníctvom evakuačnej komisie mesta so sídlom na MsÚ v Lučenci. V súlade s § 7, ods. 1 vyhlášky MV SR č. 75/1995 Z. z. o zabezpečovaní evakuácie zriaďuje evakuačnú komisiu mesta, menuje jej členov a schvaľuje štatút komisie primátor mesta Lučenec. Hlavnou úlohou je vytvoriť organizačné, personálne, technické a materiálne podmienky k zabezpečeniu prijatia evakuovaných obyvateľov a materiálnych hodnôt z obcí a objektov z ohrozeného územia okresu a zabezpečiť ich umiestnenie v zariadeniach obcou určených k dočasnému ubytovaniu evakuovaných obyvateľov ako aj materiálnych hodnôt v katastri mesta Lučenec.

Obvodný úrad riadi a zabezpečuje evakuáciu prostredníctvom evakuačnej komisie okresu. Evakuačnú komisiu okresu zriaďuje prednosta obvodného úradu, ktorý vymenúva a odvoláva jej členov a schvaľuje jej štatút.

Obec riadi a zabezpečuje evakuáciu prostredníctvom evakuačnej komisie obce. Evakuačnú komisiu obce zriaďuje starosta obce, ktorý vymenúva a odvoláva jej členov a schvaľuje jej štatút.

Riaditeľ OR PZ navrhuje na vymenovanie odborne spôsobilého príslušníka PZ do evakuačnej komisie okresu a na základe dohovoru s prednostom obvodného úradu do evakuačnej komisie obce.

## **I. Štatút Evakuačnej komisie mesta Lučenec**

Evakuačná komisia (EVA) mesta je zriadená na základe vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o zabezpečení evakuácie č. 75/1995 Z. z. v znení vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 269/1998 Z. z., § 7, ods. 1.

Jednotlivé opatrenia zabezpečuje a vykonáva predseda a členovia EVA komisie v súlade so spracovanou dokumentáciou po vymenovaní za členov primátorom mesta.

Časové obmedzenie pobytu osôb na ohrozenom území sa určí spravidla pri vyhlásení evakuácie. Evakuácia sa vyhlasuje až po vyhlásení **mimoriadnej udalosti**.

### **Zloženie evakuačnej komisie**

Evakuačná komisia je zložená z predsedu, jeho zástupcu a ďalších členov. Predsedom evakuačnej komisie je primátor mesta. Zástupcom predsedu evakuačnej komisie je prednosta mestského úradu.

### **Povinnosti predsedu a členov komisie**

Predseda komisie riadi a zodpovedá za činnosť komisie a súčinnosť s inými evakuačnými komisiami, schvaľuje program a rokovanie komisie osobne riadi, vykonáva organizačné opatrenia týkajúce sa činnosti komisie, zodpovedá za pripravenosť, riadenie a vykonanie evakuačných opatrení, ukladá členom komisie, zariadeniam a evakuačnými orgánom úlohy k zabezpečeniu evakuácie a kontroluje ich splnenie.

Členovia komisie operatívne riadia činnosť k zabezpečeniu ochrany obyvateľstva a vytvoreniu podmienok pre plynulé zabezpečenie evakuačných opatrení, podieľajú sa na spracovávaní dokumentácie odborného zabezpečenia v určenej oblasti, pre organizačné zabezpečenie evakuácie pravidelnými školením sústavne zvyšovať svoju odbornú pripravenosť.

### **Hlavné úlohy evakuačnej komisie**

- Zodpovedá za prípravu a komplexné zabezpečenie organizačných, technických materiálnych opatrení.
- Uvádza do pohotovosti riadiace orgány, sily, prostriedky a súčinnosťné orgány.

- Kontroluje stav a priebeh odborného zabezpečenia evakuácie. Riadi, usmerňuje a kontroluje stav a priebeh evakuácie, preveruje poriadok a bezpečnosť, vyhlasuje osobitný režim života.
- Informuje obvodný úrad, okresnú evakuačnú komisiu o priebehu evakuácie, predkladá návrhy, ktoré nie sú v právomoci evakuačnej komisie a realizuje prijaté rozhodnutia a uznesenia vyšších orgánov.
- Spolupracuje s orgánmi pre príjem evakuovaných a pomáha pri riešení úloh v miestach ubytovania.
- Spracováva správu o činnosti komisie a sumarizuje ekonomické náklady a straty spojené s evakuáciou.
- Vykonáva ďalšie vzniknuté opatrenia vyplývajúce z rozsahu a charakteru evakuácie.

#### **Evakuáciu riadi a zabezpečuje:**

- krajský úrad prostredníctvom EVA komisie kraja ak mimoriadna udalosť presahuje územie okresu,
- obvodný úrad na území okresu prostredníctvom EVA komisie okresu,
- mesto Lučenec na území mesta prostredníctvom EVA komisie mesta,
- podnikateľ, iná právnická osoba a fyzická osoba vo svojom objekte.

**Obvodný úrad, mesto, podnikateľ, iné právnické osoby a fyzické osoby** vyhlasujú evakuáciu a po skončení dôvodov jej vyhlásenia ju odvolávajú. Návrh podáva EVA komisia. Obyvateľstvo sa o evakuácii vyzumieva po vyhlásení signálu „Všeobecné ohrozenie“ – dvojminútovým kolísavým tónom sirén.

**Mestský úrad** následne vyzumieva obyvateľstvo o vyhlásení evakuácie prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov (rozhlas). Obyvateľstvo sa o evakuácii na ohrozenom území vyzumieva **ihneď**, najneskôr do 3 hodín od vyhlásenia evakuácie.

#### **Časové obmedzenie evakuácie**

Časové obmedzenie pobytu evakuovaných na území mesta je podmienené druhom mimoriadnej udalosti alebo vývojom situácie pred vyhlásením vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu.

#### **Časové normy evakuácie**

Evakuačná komisia mesta sa na plnenie úloh uvedie do pohotovosti najneskôr do 3 hodín od vyhlásenia evakuácie.

Obyvateľstvo sa o evakuácii na ohrozenom území vyrozumie ihneď, najneskôr do 3 hodín od vyhlásenia evakuácie.

Evakuácia a preprava po určených evakuačných trasách sa začína najneskôr do 4 hodín, preprava po železničných, leteckých a vodných trasách do 6 hodín.

Evakuácia sa končí spravidla do 72 hodín.

### **Správy a spôsob ich predkladania**

Údaje o stave a priebehu evakuácie, ich spracovanie a vyhodnotenie na území mesta Lučenec bude zabezpečené prostredníctvom určených evakuačných zariadení a evakuačnej komisie mesta. Správy o stave a priebehu evakuácie k 06.00 hod. a k 18.00 hod. predkladajú denne:

- evakuačné zariadenia evakuačnej komisii mesta do 06.30 hod. a do 18.30 hod.,
- evakuačná komisia mesta obvodnej evakuačnej komisii do 07.00 hod. a do 19.00.

### **Prehľad dokumentácie plánu evakuácie**

Dokumentácia evakuácie obsahuje počet evakuovaných v miestach ubytovania v okrese Lučenec, rozhodnutie obvodného úradu k umiestneniu, výpis zo zámeru prednostu Obvodného úradu v Lučenci k zabezpečeniu, riadeniu a vykonaniu evakuácie. **Textový zámer primátora mesta k zabezpečeniu a ubytovaniu evakuovaného obyvateľstva obsahuje** grafický zámer evakuácie v meste, štatút evakuačnej komisie mesta, menovacie dekréty jej členov, prehľad zloženia vyrozumienia, zvolania a spojenia členov evakuačnej komisie, evakuačných zariadení, prehľad o počtoch evakuovaných obyvateľov a ustajnenie plemenných hospodárskych zvierat na území mesta, poprípade kultúrnych pamiatok prehľad odborného zabezpečenia, pomocnú dokumentáciu (relácia do miestneho rozhlasu, príkazy na ubytovanie, prehľad o rozmiestnení prijímaného evakuovaného obyvateľstva), záznam správ a hlásení a plán prípravy evakuačnej komisie mesta.

**Evakuačné opatrenia** tvorí súbor informácií o:

- vyrozumení a dosiahnutí pohotovosti EVA komisií a zariadení,
- spôsobe vyhlasovania evakuácie obyvateľstva,
- počtoch evakuovaných,
- potrebe síl a prostriedkov na zabezpečenie evakuácie,
- materiálnom a technickom zabezpečení evakuácie,
- spôsobe a organizácii presunov evakuovaných,

- príprave EVA komisie, evakuačných zariadení a obyvateľstva.

### **Evakuačná batožina**

Hmotnosť evakuačnej batožiny nemôže presiahnuť:

- u dospelých osôb                    50 kg na jednu osobu,
- u detí                                    25 kg na jednu osobu.

Evakuovaným sa odporúča, aby si po vyhlásení evakuácie so sebou vzali:

- osobné doklady, dôležité dokumenty, cennosti, peniaze,
- osobné lieky a nevyhnutné zdravotnícke potreby,
- základné potraviny na 2 až 3 dni, čaj, vodu,
- predmety dennej potreby a osobnej hygieny,
- vreckovú lampu, sviečku, zápalky,
- prikrývku, spací vak,
- náhradnú osobnú bielizeň, náhradný odev, nepremokavý plášť,
- ďalšie nevyhnutné osobné veci.

### **Odborné zabezpečenie evakuácie:**

- poriadkové a bezpečnostné,
- dopravné,
- zdravotné,
- zásobovacie,
- pôdohospodárske a veterinárne.

### **1. Poriadkové a bezpečnostné zabezpečenie**

Úlohy zabezpečujú poriadkové jednotky CO mesta prípadne na doplnenie z policajného zboru alebo mestskej polície.

#### **Plnia úlohy:**

- uzatvorenie priestorov, v ktorých sa vykonáva evakuácia,
- bezpečnosť a usmernenie dopravy vrátane usmernenia samovoľnej evakuácie,
- ochrana a zabezpečenie pokoja a poriadku v evakuačných priestoroch a evakuačných zariadeniach,
- kontrolu osôb vstupujúcich do evakuačného priestoru a ochrana majetku občanov v evakuačných priestoroch.

### **2. Dopravné zabezpečenie**

Úlohu zabezpečovať v spolupráci s okresnou evakuačnou komisiou pri

- plánovaní prostriedkov na prepravu evakovaných osôb,

- riadiť prepravu osôb cestnými prostriedkami vytypovanými (určenými) osobami z mestského zastupiteľstva.

### **3. Zdravotnícke zabezpečenie**

Úlohy zabezpečovať v spolupráci so štátnymi a neštátnymi zdravotníckymi zariadeniami v spolupráci s okresným štátnym lekárom, so zdravotníckymi jednotkami COO mesta a dobrovoľnými zdravotníckymi sestrami slovenského červeného kríža. Plnia nasledovné:

- poskytnutie základnej zdravotníckej pomoci občanom,
- určovanie základných hygienických a protiepidemiologických opatrení v evakuačných zariadeniach, na trasách presunu a v miestach ubytovania evakuovaných.

### **4. Zásobovacie zabezpečenie**

Úlohy zabezpečovať samostatne evakuovaným obyvateľstvom počas presunu a v miestach ubytovania evakuovaných núdzovým zásobovaním.

### **5. Pôdohospodárske a veterinárne zabezpečenie**

Riešiť v spolupráci s Regionálnou veterinárnou správou (prípadne s veterinárom, ktorý má pridelený daný obvod).

#### **Zriadenie evakuačných zariadení**

Na území mesta Lučenec budú zriadené nasledovné evakuačné zariadenia:

- **Stanica výstupu** – zriaďuje sa za účelom vystupovania osôb, vykladania materiálnych hodnôt z dopravných prostriedkov,
- **Umiestnenie v meste Lučenec: Kubínyiho nám., Masarykova ul..**

#### **Činnosť:**

Po skončení prepravy organizuje sústreďovanie evakuovaných, pokoj a poriadok vo vyhradených priestoroch, sleduje priebeh evakuácie a v určených lehotách informuje príslušnú evakuačnú komisiu.

#### **Prehľad dokumentácie:**

- zoznam pracovníkov stanice výstupu evakuovaných a spôsob ich zvolania,
- pomocná dokumentácia (prehľad počtov evakuovaných, prehľad počtov dopravných prostriedkov a ich kapacita, záznam správ a hlásení).

**Regulačné stanovište** – je určené na organizovanie a usmerňovanie odsunu evakuovaných do miest ubytovania evakuovaných.

Umiestnenie v meste:

- Lučenec, časť Opatová – križovatka ul. Továrenská-Gemerská-Parašutistov,
- Lučenec, križovatka ul. Jókaiho-Maloveská-Kármana,
- Lučenec, križovatka ul. Masarykova-Kármana.

### **Činnosť:**

Organizuje a usmerňovanie odsun evakuovaných zo stanice výstupu do miest ubytovania evakuovaných, v prípade nutnosti zabezpečuje maximálne využitie všetkých potrebných dopravných prostriedkov na presuny do miest ubytovania evakuovaných, zabezpečuje nevyhnutnú zdravotnícku pomoc a udržiavanie poriadku, sleduje priebeh evakuácie a v určených lehotách informuje príslušnú evakuačnú komisiu.

### **Prehľad dokumentácie:**

- zoznam pracovníkov regulačného stanovišťa a spôsob ich zvolania,
- plán spojenia s uvedením pracovísk hlavných evakuačných orgánov a evakuačných zariadení,
- pomocná dokumentácia.

**Miesto ubytovania evakuovaných** – sú to zariadenia určené na ubytovanie a dočasný pobyt evakuovaných obyvateľov. Vytvára ho mesto v rodinných domoch, bytovkách alebo v konkrétnych rekreačných, spoločensko-kultúrnych, školských alebo iných zariadeniach, vhodných na ubytovanie evakuovaných osôb na území mesta.

**Umiestnenie v meste Lučenec:** Výstavisko – športová hala, ZŠ Masarykova, ZŠ Kármana, ZŠ Kubínyiho nám.

### **Stále zariadenia:**

• AB SAD š.p. Lučenec	počet lôžok	15
• Hotel Novohrad Lučenec	počet lôžok	100
• Hotel P 7 Lučenec	počet lôžok	30
• Hotel Reduta Lučenec	počet lôžok	40
• Chata SPP š.p. Lučenec	počet lôžok	40
• <u>Hotel Pelikán Lučenec</u>	<u>počet lôžok</u>	<u>128</u>
SPOLU stálych lôžok		353

### **Vytvoriteľné zariadenia:**

• DM ul. Fándlyho Lučenec	počet lôžok	600
• DM pri SpoŠ Lučenec, Haličská cesta	počet lôžok	180
• Rekreačné zariadenie Novops a.s. Lučenec	počet lôžok	110
• Rekreačné zariadenie Stavouňia a.s. Lučenec	počet lôžok	50



• SOU stavebné Lučenec	počet lôžok	150
• SOU textilné – internát Lučenec	počet lôžok	50
• <u>SOU dopravné Lučenec</u>	<u>počet lôžok</u>	<u>70</u>
SPOLU vytvoriteľných lôžok		1210

### **Činnosť:**

Zabezpečuje sa príjem a ubytovanie evakuovaných, vedie evidenciu evakuovaných, organizuje a zabezpečuje zapojenie evakuovaných do platného zásobovacieho a zdravotníckeho systému, zabezpečuje evakuovaným podľa potreby jednotlivých skupín a vlastných možností potrebnú starostlivosť, vytvára podmienky na organizovanie jednotiek CO z evakuovaných, informuje v určených lehotách príslušnú evakuačnú komisiu o počtoch evakuovaných.

### **Prehľad dokumentácie:**

- zoznam pracovníkov miesta ubytovania evakuovaných a spôsob ich zvolania,
- prehľad o počtoch a čase prísunu evakuovaných do mesta,
- prehľad ubytovacích možností a organizácia rozmiestnenia evakuovaných v meste,
- ubytovacie príkazy,
- plán spojenia s uvedením pracovísk hlavných evakuačných orgánov a evakuačných zariadení,
- pomocná dokumentácia.

### **Trasy presunov**

Presun evakuovaného obyvateľstva zo stanice výstupu do miest ubytovania riešiť po rozdelení individuálne, poprípade odvozom.

Lučenec časť Opatová–Gemerská cesta– Jiráskova. ul.– Ul. Kármana – Masarykova ul.,

Lučenec časť Opatová–Gemerská cesta–Jiráskova ul. –Ul. Kármana–Kubínyiho nám.,

Lučenec časť Malá Ves–Maloveská ul.– Jókaiho ul.(športová hala – Výstavisko).

### **Evakuačné zariadenia**

Evakuačným zariadením je:

- evakuačné zberné miesto, **(EZM)**
- evakuačné stredisko, **(EST)**
- stanica nástupu evakuovaných, **(SNE)**
- stanica výstupu evakuovaných, **(SVE)**
- regulačné stanovište, **(RS)**

- miesto ubytovania evakuovaných, **(MU)**
- kontrolné stanovište. **(KS)**

**Znenie vyhlásenia a odvolania evakuácie:**

Znenie vyhlásenia evakuácie:

„Ministerstvo vnútra SR (okresný úrad) .....(obec) ..... právnická alebo fyzická osoba ..... na základe vzniku (nebezpečenstva vzniku) mimoriadnej udalosti .....(druh a charakter mimoriadnej udalosti) vyhlasuje na území ..... (okres, obec, objekt) evakuáciu, ktorá sa začne dňa ..... o .....hodine.

Znenie odvolania evakuácie:

„Ministerstvo vnútra SR (okresný úrad) .....(obec)..... právnická alebo fyzická osoba ..... po skončení nebezpečenstva a odstránení následkov mimoriadnej udalosti.....(druh a charakter mimoriadnej udalosti) odvoláva evakuácie. Čas odvolania evakuácie dňa ..... o ..... hodine..

**4.4.1 Kompetencie, úlohy a štruktúra bezpečnostných zložiek mesta**

**Hasičský a záchranný zbor**

Hasičský a záchranný zbor je konštituovaný ako jednotne organizovaný, odvetvovo riadený a samostatne pôsobiaci, podľa zásad nadriadenosti a podriadenosti s cieľom posilnenia spoločenského posilnenia, optimálneho a racionálneho usporiadania a fungovania zložiek štátnej správy na úseku ochrany pred požiarmi a v záchranárskej oblasti. Tvorí ho prezídium, ktoré je súčasťou ministerstva vnútra, osem krajských riaditeľstiev a päťdesiatjeden okresných riaditeľstiev. Na stosedmich hasičských stanicích, ktoré sú organizačnou súčasťou okresných riaditeľstiev Hasičského a záchranného zboru je riadená stála služba na zdoľávanie požiarov a na vykonávanie záchranných prác pri ekologických, dopravných a iných haváriách a mimoriadnych udalostiach za pomoci techniky Hasičského a záchranného zboru obr. 6,7.

Možné nevojenské ohrozenia, pri ktorých pôsobí Hasičský a záchranný zbor:

- evakuácia osôb a ich záchrana z priestoru ohrozeného požiarom,
- ochrana komunálneho a životného prostredia pred účinkami požiarov.
- ❖ Záchrana z neprípustných priestorov:
  - voľné hĺbky (jaskynné priestory, šachty, opustené štôlne, studne, technologické zariadenia, výťahy a pod.),

- voľné výšky (skalnaté steny, komíny, technologické zariadenia a pod.),
  - z vodnej hladiny (zaplavené územia, vodné nádrže a jazerá, hladiny riek),
  - z neprístupných zalesnených plôch a horských masívov.
  - ❖ Likvidácia ohnisk s nákazlivou chorobou:
    - výskyt nákaz domestikovaných zvierat,
    - výskyt nákaz zvierat žijúcich vo voľnom prírodnom prostredí,
    - výskyt nákaz na porastoch,
    - zavlečenie cudzokrajných ochorení na územie SR,
    - premnoženie hmyzu alebo šírenia nákaz hmyzom.
  - ❖ Prírodné katastrofy:
    - povodne,
    - prudké veterné zmeny v atmosfére (výchrice, veterné smršte a pod.),
    - zemetrasenie,
    - návaly a lavíny.
  - ❖ Technologické havárie:
    - nehody na ropovode, plynovode alebo elektrickej sieti,
    - nehody technologických zariadení vo výrobných podnikoch, pri ktorých dôjde k úniku nebezpečných látok do pracovného ovzdušia, resp. komunálneho prostredia,
    - nehody inžinierskych sietí komunálnej, prípadne občianskej vybavenosti, pri ktorých dôjde k ohrozeniu komunálneho prostredia,
    - nehody a havárie jadrovo-energetických komplexov.
- Medzinárodná preprava nebezpečných látok:
- po cestách (Dohoda o medzinárodnej cestnej preprave nebezpečných vecí – ADR),
  - po železniciach (Poriadok pre medzinárodnú a železničnú prepravu nebezpečného tovaru – RID),
  - letecky (Medzinárodná asociácia vzdušnej prepravy Rezolúcia 618 – IATA),
  - po vodných tokoch,
  - nehody prepravných prostriedkov prepravujúcich vyhorené jadrové palivo.
- ❖ Závažná spoločenská kriminalita:
  - enviromentálne ohrozenie biotopu územie (vypaľovanie skládok odpadov, vypaľovanie lesných alebo krovinatých porastov, vypúšťanie odpadov atď.),

- podpaľáčstvo (výpalníctvo, pyrotechnika),
- bioterorizmus a chemické bojové látky,
- narušenie hranice utečencami a ilegálny prechod cez vodné toky alebo horské masívy
- (záchrana utečencov).

Obrázok 6,7 Technika Hasičského a záchranného zboru



*Zdroj: vlastný*

### **Policajný zbor**

Policajný zbor SR: Je ozbrojeným bezpečnostným zborom, ktorý plní úlohy vo veciach vnútorného poriadku a bezpečnosti. Jeho činnosť kontroluje NR SR a vláda. Plní tieto úlohy: chráni život a bezpečnosť osôb a majetku, odhaľuje trestné činy a zisťuje ich páchatel'ov, odhaľuje daňové úniky a nezákonné finančné operácie, vykonáva vyšetrovanie trestných činov, vedie boj proti terorizmu, zabezpečuje ochranu štátnych hraníc, dohliada na plynulosť a bezpečnosť cestnej premávky, vykonáva pátranie po osobách a veciach, plní úlohy prevencie.

Hlavné úlohy policajného zboru sú:

- a) polupôsobí pri ochrane základných práv a slobôd, najmä pri ochrane života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb a pri ochrane majetku,
- b) odhaľuje trestné činy a zisťuje ich páchatel'ov,
- c) vykonáva vyšetrovanie o trestných činoch a skrátené vyšetrovanie o trestných činoch,
- d) vedie boj proti terorizmu a organizovanému zločinu,
- e) zaisťuje osobnú bezpečnosť prezidenta Slovenskej republiky, predsedu Národnej rady Slovenskej republiky, predsedu vlády Slovenskej republiky, predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ministra vnútra Slovenskej republiky a ďalších osôb určených alebo vládou,
- f) zaisťuje ochranu diplomatických misií a ďalších objektov určených zákonom alebo

- vládou a spolupôsobí pri fyzickej ochrane jadrových zariadení,
- g) zabezpečuje ochranu štátnej hranice, ak osobitný predpis neustanovuje inak,
  - h) spolupôsobí pri zabezpečovaní verejného poriadku; ak bol porušený, robí opatrenia na jeho obnovenie,
  - i) dohliada na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky a spolupôsobí pri jej riadení,
  - j) odhaľuje priestupky a zisťuje ich páchatel'ov, a ak tak ustanovuje osobitný zákon, priestupky aj objasňuje a prejednáva,
  - k) vykonáva pátranie po osobách a pátranie po veciach,
  - l) poskytuje ochranu a pomoc ohrozenému svedkovi a chránenému svedkovi,
  - m) vykonáva kriminalisticko-expertízu a znaleckú činnosť,
  - n) spolupôsobí pri zabezpečovaní ochrany civilného letectva.

Policajný zbor plní úlohy štátnej správy a iné úlohy, ak tak ustanovujú osobitné predpisy. Policajný zbor plní úlohy na úseku prevencie v rozsahu pôsobnosti ustanovenej zákonom.

### **Záchranná zdravotnícka služba**

Podľa zákona číslo 138/2003, ktorý dopĺňa zákon číslo 277/1994 o zdravotnej starostlivosti je Záchranná zdravotná služba definovaná ako zdravotná starostlivosť pri chorobných stavoch a úrazoch, pri ktorých odklad poskytnutia tejto starostlivosti bezprostredne ohrozuje život osoby, vrátane s touto zdravotnou starostlivosťou súvisiaca preprava osôb, ľudských tkanív, orgánov a darcov orgánov na účely transplantácie, preprava krvi a krvných derivátov, liekov, zdravotníckej techniky a zdravotníckych pracovníkov. Jej súčasťou je rýchla zdravotná pomoc a letecká záchranná zdravotná služba. Záchranná zdravotná služba je základná zložka Integrovaného záchranného systému a plní aj úlohy vyplývajúce z potrieb civilnej ochrany obyvateľstva a z potrieb bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu, núdzového stavu a pri mimoriadnych udalostiach.

Spoločnosť disponuje 60 vozidlami, predovšetkým vozidlami záchrannej zdravotnej služby (najmä značiek Volkswagen, Mercedes-Benz, Ford, Toyota obr. 8), ďalej vozidlami dopravnej zdravotnej služby a špeciálnou technikou (napr. terénne zdravotnícke vozidlá, snežné skútre so saňami pre horské a neprístupné terény, ťahač s návesom upraveným pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti napr. pri hromadných nešťastiach a katastrofách s ambulanciou typu ARO a malým lôžkovým oddelením).

## Obrázok č. 8 Doprava záchranej zdravotnej služby



Zdroj: Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec

### **Ostatné zložky podieľajúce sa na riešení krízovej situácií**

Pre úspešný zásah je rozhodujúce riadenie a koordinácia činnosti záchranných zložiek. V prípade vzniku mimoriadnej udalosti pôsobia základné záchranné zložky ale aj ostatné záchranné zložky, ktoré sú potrebné na zvládnutie vzniknutej situácie. Medzi ostatné záchranné zložky môžeme zaradiť:

- Ozbrojené sily Slovenskej republiky – sú rozhodujúcou zložkou zabezpečenia obrany. Ich úlohou je brániť slobodu, nezávislosť, suverenitu, územnú celistosť Slovenskej republiky ale tiež pomáhať pri odstraňovaní následkov živelných pohrôm a katastrof ohrozujúcich ľudské životy alebo majetok,
- Obecné (mestské) hasičské zbory – ich materiálne a technické zabezpečenie je majetkom obce. Na zvýšenie akcieschopnosti a skvalitnenie činnosti dobrovoľného verejného hasičského zboru môžu byť do jeho štruktúry zaradený v nevyhnutnom počte aj profesionálni pracovníci,
- Závodné hasičské útvary – zriaďujú podnikateľské subjekty po dohode s krajským Úradom Hasičského a záchranného zboru. Zabezpečujú požiarnu ochranu v rámci príslušnej organizácie, ale zároveň pôsobia ako posilové prvky v prípade rozsiahlejších zásahov,
- Pracoviská vykonávajúce štátny dozor alebo činnosti podľa osobitných predpisov,
- Horská služba a spolok horských vodcov,
- Jednotky civilnej ochrany – vykonávajú záchranné, lokalizačné a likvidačné práce a opatrenia na ochranu obyvateľstva a materiálnych hodnôt,
- Obecná polícia – zriaďujú si ju obce a mestá a jej pôsobnosť je ohraničená v rámci katastra obce,

- Útvary Železničnej polície – je ozbrojený bezpečnostný zbor Slovenskej republiky, ktorý zabezpečuje ochranu železničnej dopravy, verejný poriadok, bezpečnosť osôb a majetku na železničnej sieti Slovenska,
- Slovenský červený kríž – je výraznou súčasťou každého záchranného systému, ktorej cieľom je zabezpečenie prístupu pacienta k lekárom prvého kontaktu,
- Iné právnické osoby a fyzické osoby, ktorých predmetom činnosti je poskytovanie pomoci pri ochrane života, zdravia a majetku.

Tieto ostatné záchranné zložky poskytujú odbornú, zdravotnú, technickú a ďalšiu potrebnú pomoc v tiesni na základe vyzvania koordinačným strediskom alebo operačným strediskom tiesňového volania, oznamujú na vyžiadanie koordinačnému stredisku údaje o svojich silách a prostriedkoch, ktoré môžu poskytnúť na zásah, a údaje o spôsobe svojej aktivizácie pre potreby vypracovania plánu poskytnutia pomoci a pre prípad vyzvania na zásah, vykonávajú opatrenia súvisiace z ich začlenením do informačnej a komunikačnej siete **Integrovaného záchranného systému** vrátane zabezpečovania spojovacích prostriedkov a zúčastňujú sa na odbornej príprave. Všetky tieto zložky zabezpečujú významným spôsobom pomoc ľuďom v tiesni. Každoročne získaním ďalších skúseností dochádza ku skvalitneniu pripravenosti aj vykonávaných činností uvedených zložiek.

Z hľadiska zásahovej činnosti je záchranná brigáda Civilnej ochrany považovaná za zásahovú zložku Hasičského a záchranného zboru, s výjazdom do 10 minút od prijatia žiadosti o poskytnutie pomoci (požiar, živelná pohroma a pod.). Záchranné brigády Civilnej ochrany predstavujú tylovú podporu pre dlhotrvajúce a zložité zásahy Hasičského a záchranného zboru (napr.: dlhotrvajúce lesné požiare, ekologické katastrofy a pod.). Svojim technickým a materiálnym vybavením, funkčnou skladbou a značnými početnými stavmi spĺňa podmienky kladené na Hasičsky a záchranný zbor vo väčšine krízových situácií nevojenského ohrozenia. Dôležitú funkciu zohráva aj pyrotechnická služba, ktorá je schopná riešiť krízové situácie počas povodí, najmä pokiaľ ide o odstraňovanie nahromadených ľadových bariér pomocou výbušnín alebo odstraňovanie častí stavieb, závalov alebo naplavenín brániacich voľnému odtokaniu nahromadenej vody a pod.

Letecká záchranná zdravotná služba je zameraná na skvalitnenie komplexného záchranného systému, na rýchlu pomoc pri medzinemocničných transportoch a všade tam, kde môže svojou rýchlosťou a dostupnosťou prispieť k zníženiu utrpenia

pacientov, rizika transportnej traumy alebo neskorších vážnych zdravotných komplikácií.

**Silami a prostriedkami obce** na vykonávanie záchranných prác sa podľa Vyhlášky MV SR č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek civilnej ochrany obyvateľstva rozumejú:

- **Obecné (mestské) hasičské zbory,**
- Závodné hasičské útvary,
- Závodné hasičské zbory,
- Horská služba a Spolok horských vodcov,
- **Jednotky civilnej ochrany obyvateľstva,**
- **Obecná polícia,**
- Útvary Železničnej polície,
- iné právnické osoby a fyzické osoby, ktorých predmetom činnosti je poskytovanie pomoci pri ochrane života, zdravia a majetku.

#### ***Mestský hasičský zbor Lučenec***

Na zdoľávanie požiarov a vykonávanie záchranných prác pri živelných pohromách a iných mimoriadnych udalostiach mestské zastupiteľstvo zriaďuje mestský hasičský zbor. **Veliteľa mestského hasičského zboru** vymenúva a odvoláva mestské zastupiteľstvo po schválení okresným riaditeľstvom, spravidla na návrh Dobrovoľného hasičského zboru Lučenec. Štruktúru mestského hasičského zboru, jeho náplň činnosti a jeho financovanie upravuje osobitný predpis schválený mestským zastupiteľstvom.

#### **Technické vybavenie Mestského hasičského zboru Lučenec**

Hasičské nákladné motorové vozidlo Avia s výbavou	1 ks
Motorová striekačka PPS-12	2 ks
Motorová píla STIHL	1 ks
Savice rôzneho priemeru	20 ks
Hadice rôzneho priemeru	30 ks
Strhávacie háky	3 ks
Zaisťovacie laná (100m)	3 ks
Ručný výsuvný rebrík	1 ks
Prúdnice	10 ks
Nádrž na vodu	1 ks
Sací kôš	3 ks.



### ***Dobrovoľný hasičský zbor***

**Za účelom plnenia úloh na úseku ochrany pred požiarmi Mestský úrad Lučenec spolupracuje s Dobrovoľným hasičským zborom, a to najmä pri:**

- zabezpečovaní odbornej príprave strojníkov a členov mestského hasičského zboru a členov kontrolných skupín mesta,
- zriaďovaní a zabezpečovaní činností mestského hasičského zboru a pri údržbe ich materiálo technického vybavenia,
- vypracúvaní požiarneho poriadku mesta a dokumentácie o činnosti mestského hasičského zboru,
- rozvíjaní fyzickej zdatnosti členov mestského hasičského zboru prostredníctvom taktických cvičení a previerok fyzickej zdatnosti a odbornej pripravenosti,
- výbere odborne spôsobilej osoby do funkcie veliteľa mestského hasičského zboru a prevencie požiarnej ochrany mesta,
- zabezpečovaní výchovy detí a mládeže v oblasti ochrany pred požiarmi,
- vykonávaní preventívnych protipožiarnych kontrol v objektoch právnickej osoby a podnikajúcej fyzickej osoby, v ktorých nevykonáva štátny požiarly dozor okresné riaditeľstvo (§ 25 ods.1 písm. a/ a h/ zák.č.314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov).

### **Personálne zabezpečenie Dobrovoľného hasičského zboru mesta Lučenec**

- počet členov 83

### **Civilná ochrana obyvateľstva**

Civilná ochrana v zmysle § 2 zákona zahŕňa najmä tieto úlohy a opatrenia:

- organizovanie, riadenie a vykonávanie záchranných prác, ktoré spočívajú hlavne v záchrane osôb, poskytnutí predlekárskej a lekárskej pomoci, vyslobodzovaní osôb a v odsune ranených,
- organizovanie a zabezpečovanie hlásnej a informačnej služby,
- poskytovanie núdzového zásobovania a núdzového ubytovania,
- zabezpečovanie a vykonávanie ukrytia a evakuácie,
- vykonávanie protiradiačných, protichemických a protibiologických opatrení,
- organizovanie, riadenie a vykonávanie prípravy na civilnú ochranu obyvateľstva,

- posudzovanie umiestňovania stavieb a využívania územia a dodržovania záujmov civilnej ochrany obyvateľstva na teritóriu pri územnom a stavebnom konaní a technických parametrov zariadení civilnej ochrany obyvateľstva,
- zabezpečovanie a vykonávanie edičnej, vedeckovýskumnej a vývojovej činnosti v civilnej ochrane.

**Sebaochranou v zmysle zákona o civilnej ochrane obyvateľstva sa rozumie pomoc vlastnými silami a prostriedkami,** ktorá sa zameriava na ochranu vlastnej osoby a jej najbližšieho okolia a smeruje k zmierneniu alebo k zamedzeniu pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti.

### ***Obecná polícia***

Náčelníka obecnej polície na návrh starostu vymenúva a odvoláva obecné zastupiteľstvo. Úlohy obecnej polície podľa tohto zákona plní v obciach obecná polícia, ktoré sú mestami, mestská polícia.

### **Základné úlohy obecnej polície**

- zabezpečuje verejný poriadok v obci, spolupôsobí pri ochrane jej obyvateľov a iných osôb v obci pred ohrozením ich života a zdravia,
- spolupôsobí s príslušnými útvarmi Policajného zboru pri ochrane majetku obce, majetku občanov, ako aj iného majetku v obci pred poškodením, zničením, stratou alebo pred zneužitím i s využitím ústrední zabezpečujúcich signalizáciu a iných zabezpečovacích systémov (pulty centrálnej ochrany),
- dbá o ochranu životného prostredia v obci,
- dbá o dodržiavanie poriadku, čistoty a hygieny v uliciach, iných verejných priestranstvách a verejne prístupných miestach,
- vykonáva všeobecne záväzné nariadenia obce, uznesenia obecného zastupiteľstva a rozhodnutia starostu, ukladá a vyberá v blokovom konaní pokuty za priestupky ustanovené osobitným predpisom a tiež za priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky spáchané neuposluchnutím zákazu, ktorý vyplýva z úpravy cestnej premávky vykonanej dopravnými značkami alebo dopravnými zariadeniami, objasňuje priestupky, ak tak ustanovuje zákon,
- oznamuje príslušným orgánom porušenie právnych predpisov, ktoré zistí pri plnení svojich úloh a ktorých riešenie nepatrí do pôsobnosti obce,
- plní úlohy na úseku prevencie v rozsahu pôsobnosti ustanovenej týmto zákonom.

**Obec** môže vymedziť obecnej polícii aj ďalšie úlohy, ak to ustanovujú osobitné zákony.

### ***Mestská polícia Lučenec***

Mestská polícia Lučenec je poriadkový útvar mesta Lučenec pôsobiaci pri zabezpečovaní mestských vecí verejného poriadku, ochrany životného prostredia v meste a plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení mesta, z uznesení mestského zastupiteľstva s rozhodnutím primátora mesta. Mestskú políciu zriaďuje a zrušuje mesto všeobecne záväzným nariadením. **Náčelníka mestskej polície** na návrh primátora mesta vymenúva a odvoláva mestské zastupiteľstvo nadpolovičnou väčšinou hlasov prítomných poslancov. Podrobnejšiu úpravu organizácie polície, jej úloh a postavenia, povinnosti náčelníka polície a jej zamestnancov, vzťahy polície k samosprávnym orgánom mesta, spolupráce s inými orgánmi ako aj označovanie mestskej polície upravuje **Organizačný poriadok Mestskej polície Lučenec**.

#### **Personálne zabezpečenie Mestskej polície Lučenec**

- príslušníkov pre výkon 18
- civilní zamestnanci 2

#### **Technické vybavenie Mestskej polície Lučenec**

- osobné motorové vozidlá 2 ks
- pult centrálnej ochrany 1 ks
- kamerový systém 3 ks
- prenosné rádiostanice 7 ks
- nepriestrelné vesty 4 ks
- digitálna kamera 1 ks
- digitálny fotoaparát 1 ks
- blokovacie zariadenie na vozidlá 3 ks

Iným technickým vybavením Mestská polícia Lučenec nedisponuje.

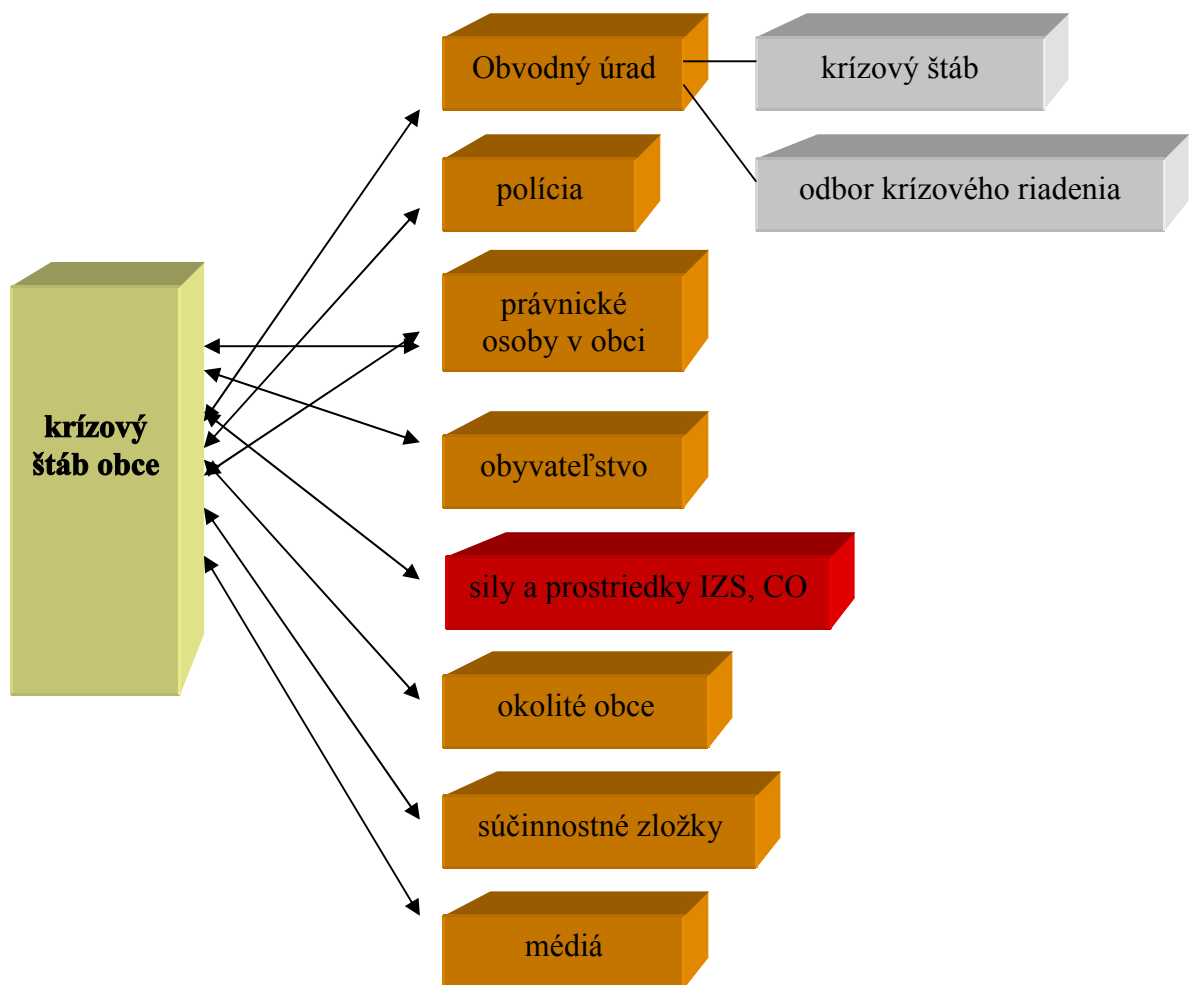
## **4.5 Analýza krízovej komunikácie krízového štábu obce**

Zvládnuť plnenie úloh a opatrení na znižovanie rizík ohrozenia a postupy na odstránenie následkov mimoriadnych udalostí vyžaduje profesionálnu pripravenosť zainteresovaných a vytvorenie komunikačného prostredia, ktoré tokom informácií vytvorí základné podmienky pre činnosť riadiacich orgánov na všetkých stupňoch

a **nasadených síl a prostriedkov** integrovaného záchranného systému, jednotiek COO, profesionálnych jednotiek a obyvateľstva.

Úspešnosť splnenia úloh a opatrení a ochranu obyvateľstva po vzniku mimoriadnych udalostí v rozhodujúcej miere závisí od krízovej komunikácie, ktorá je pre riadiacu činnosť rozhodujúca. Dosiagnúť optimálnu úroveň krízovej komunikácie znamená zabezpečiť ju už vopred a v prípade jej venovať neustálu pozornosť. K tomu je potrebné vytvárať na základe analýzy potrebné komunikačné prostredie.

Obrázok 9 Krízová komunikácia krízového štábu obce



Zdroj : Novák a kol. (2005)

Vznikom mimoriadnej udalosti sa bežná komunikácia, pozostávajúca z intrapersonálnej komunikácie jednotlivcov, komunikácia v malých skupinách a verejná komunikácia mení na krízovú komunikáciu. Do komunikácie vstupujú nové

zložky. Krízová komunikácia sa stáva významným nástrojom v organizovaní a riadení záchranných prác. Krízová komunikácia sa uskutočňuje v čase, keď je život a zdravie obyvateľstva v ohrození. Preto musí spĺňať náročnejšie kritériá ako bežná komunikácia.

Krízová komunikácia krízového štábu obce v čase od vzniku mimoriadnej udalosti a najmä v čase od vyhlásenia mimoriadnej situácie je nevyhnutná pre riadiace orgány a záchranné tímy v prospech ochrany obyvateľstva (obr. 10).

V krízovej komunikácii nie je možné šíriť hypotézy, prebrané neoverené informácie a rozhodne sa musí vyhýbať emóciám. Požiadavka je, aby sa informácie o vzniknutej situácii a účinkoch mimoriadnej udalosti nenadhodnocovali, ale ani nepodceňovali a ich realnosť bola preverená.

Krízová komunikácia je základom pre správne riadenie a vykonávanie záchranných prác v prípade vzniku mimoriadnych udalostí. Úlohou je preto v príprave účastníkov civilnej ochrany obyvateľstva, zložiek integrovaného záchranného systému a súčinnostných zložiek venovať väčší priestor na tvorbu komunikačného prostredia a zabezpečenia optimálnej vnútornej i vonkajšej krízovej komunikácie.

#### ***Mediálna podpora v krízových situáciách***

Masmédiá, tlač, televízia, rozhlas, sú v pluralitnej spoločnosti nezávislé od štátu a jeho orgánov i od ďalších subjektov. Sú skutočnou veľmocou verejnej mienky, ktorá má nielen právo, ale aj povinnosť nestranné posudzovať všetky fakty, udalosti a informácie, ktoré odzrkadľuje právo na informácie, ktoré je v Slovenskej republike garantované Ústavou SR a povinnosťou štátnych orgánov a orgánov územnej samosprávy je primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Osobitné postavenie masmédiá zaujímajú v krízovom manažmente štátu resp. pri riešení krízových situácií na všetkých úrovniach verejnej správy a podniku.

## **4.6 Swot analýza krízového riadenia mesta Lučenec**

Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí identifikovať trend alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre prípravu strategických plánov nevyhnutnosť.

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov sa stala SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S – W a O – T. Prvky SWOT analýzy sú:

- S – silné stránky (Strenght),**  
**W – slabé stránky (Weakness),**  
**O – príležitosti (Opportunity),**  
**T – riziká (Threat).**

**S – W analýza** predstavuje rozbor vnútorných faktorov regiónu, **O – T analýza** sa zameriava na vonkajšie prostredie.

**Účelom SWOT analýzy** je posúdenie predpokladov a zámerov na uskutočnenie a podrobenie rozboru i vonkajších príležitosti a obmedzení určované trhom. Na jej základe môže v regióne prikročiť k formulácii špecifických cieľov.

Tabuľka 2 SWOT analýza krízového riadenia MÚ Lučenec

<b>Silné stránky</b>	<b>Slabé stránky</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- súčasná existencia právnych noriem na úseku krízového riadenia,</li> <li>- vypracovaná dokumentácia na zabezpečenie úloh a opatrení na ochranu obyvateľstva,</li> <li>- dostatočné zabezpečenie evakuácie obyvateľstva mesta,</li> <li>- zabezpečená hlásna a varovná služba v rámci.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- nedostatočná odborná pripravenosť pracovníkov MÚ na úseku krízového riadenia,</li> <li>- nevyhovujúca odborná vyspelosť krízového manažmentu orgánov samosprávy,</li> <li>- nevyhovujúci počet pracovníkov,</li> <li>- nedostatočné sily a prostriedky pri vzniku krízovej situácií.</li> </ul>
<b>Príležitosti</b>	<b>Riziká</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- skvalitnenie krízového riadenia na úrovni obcí,</li> <li>- skvalitnenie technického zabezpečenia na úseku krízového riadenia,</li> <li>- modernizácia vybavenia záchranných zložiek.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- nedostatočná teoretická a názorná pripravenosť krízového riadenia mesta,</li> <li>- nedostatočná informovanosť obyvateľstva orgánmi samosprávy o možnostiach riešiť katastrofy vlastnými silami a prostriedkami.</li> </ul>

Zdroj: vlastný

**Cieľom SWOT analýzy** je zmapovanie jednotlivých stránok systému a definovanie ich vzájomných vzťahov. Opiera sa o pohľad zainteresovaných osôb, odborníkov a expertov v príslušnej problematike. Riešia sa ňou rozmanité problémy rozvoja obcí a miest, organizácií, firiem a pod. Pomáha zamerať sa na kľúčové oblasti

vo vnútri systému. Mala by sa aktívne používať pri budovaní silných stránok systému, odstraňovaní jeho slabých stránok alebo ich akceptovaní a využívaní príležitosti a vyrovnaní sa s rizikami vonkajšieho prostredia.

**SWOT analýza** je základným dokumentom a východiskom pre tvorbu stratégie. Ak majú byť stratégie obsiahnuté v strategickom pláne efektívne, mali by byť postavené na silných stránkach, využiť prednosti a príležitosti a na druhej strane pokúsiť sa odstrániť slabé alebo aspoň minimalizovať stránky a riziká.

### **Silné stránky**

- *súčasná existencia právnych noriem na úseku krízového riadenia* - v súčasnom období na úseku krízového riadenia máme stanovenú platnú legislatívu a právne normy,
- *vypracovaná dokumentácia na zabezpečenie úloh a opatrení na ochranu obyvateľstva* – mesto má dostatočne vypracovanú dokumentáciu zabezpečenia úloh a opatrení na ochranu obyvateľstva pri vzniknutých mimoriadnych udalostiach,
- *dostatočné zabezpečenie evakuácie obyvateľstva mesta* – v evakuačných plánoch je dobre rozpracovaná evakuácia obyvateľstva z ohrozených území mesta ,
- *zabezpečená hlásna a varovná služba v rámci mesta* – v meste je zabezpečená hlásna a varovná služba prostredníctvom sirén, ktoré sa pravidelne skúšajú.

### **Slabé stránky**

- *nedostatočná odborná pripravenosť pracovníkov MÚ na úseku krízového riadenia* – riešenie krízových situácií si vyžaduje odborne pripravený krízový manažment, schopný profesionálne organizovať preventívne opatrenia, riešiť krízové situácie, ale i odstraňovať ich následky,
- *nevyhovujúca odborná vyspelosť krízového manažmentu orgánov samosprávy* – pre dané funkcie **vyberať absolventov vysokých škôl so zameraním na krízové riadenie**. Zloženie krízového manažmentu orgánov miestnej samosprávy by malo byť z výkonných zamestnancov odborne vyspelých k danej problematike. Tým by sa vytvorili podmienky na riadenie krízových situácií prostredníctvom jednotného a centrálné koordinovaného celku,
- *nevyhovujúci počet pracovníkov* – v miestnej samospráve sú presne definované a stanovené funkčné miesta pre plnenie úloh krízového riadenia. Pre stanovenie reálneho počtu zamestnancov krízového riadenia nemôže byť hlavným kritériom iba počet obyvateľov mesta. Vychádzajúc z týchto skutočností, je potrebné, aby

orgány miestnej štátnej správy a samosprávy kompetentné v tejto oblasti **prehodnotili počty zamestnancov na úseku krízového riadenia Mestského úradu Lučenec, ktoré pozostáva len s jedného zamestnanca** a stanovili pevnú a jednotnú systematizáciu počtov zamestnancov.

- *nedostatočné sily a prostriedky pri vzniku krízovej situácií* – výkonné zložky mesta Lučenec nemajú dostatočné sily a prostriedky pri riešení identifikovaného rizika mimoriadnej udalosti v územnom obvode a z toho dôvodu sú odkázané na spoluprácu so základnými zložkami IZS.

### **Riziká**

- *nedostatočná teoretická a názorná pripravenosť krízového riadenia mesta* – častejšie vykonávať medzirezortné cvičenia na rozsiahlejších územiach a zosúladiť prostriedky na vzájomnú komunikáciu medzi jednotlivými zložkami integrovaného záchranného systému. Na uvedených cvičeniach by sa mali podieľať aj zástupcovia obcí a miest, kde sa cvičenie vykonáva.
- *nedostatočná informovanosť obyvateľstva orgánmi samosprávy o možnostiach riešiť katastrofy vlastnými silami a prostriedkami* – obyvateľstvo je nedostatočne informované ako má postupovať a čo robiť v prípade vzniku mimoriadnej udalosti.

### **Príležitosti**

- *skvalitnenie krízového riadenia na úrovni obcí* – je nevyhnutným predpokladom komplexného vytvárania Bezpečnostného systému Slovenskej republiky,
- *skvalitnenie technického zabezpečenia na úseku krízového riadenia* – technické vybavenie Mestského úradu Lučenec je nepostačujúce. Technické zabezpečenie mestského úradu v oblasti krízového riadenia závisí od finančných prostriedkov,
- *modernizácia vybavenia záchranných zložiek* – kompetentný sa budú musieť vážne zamyslieť nad tým, odkiaľ vziať finančné prostriedky na obnovu celej záchrannárskej techniky a záchranných zložiek, pretože súčasný stav je dlhodobo neudržateľný. Zatiaľ nám nezostáva nič iné, len sa modliť za to, aby príčin k zásahom ubúdalo a nie prírúdalo, a aby tak zastaralá technika a technické vybavenie ešte dlho vydržala.

**Z celkovej analýzy skúmaného objektu (tab. 2) t.j. mestského úradu pri vzniku krízovej situácie sme dospeli k nasledovným záverom:**



- ❖ pri vzniku mimoriadnej udalosti v územnom obvode mesta Lučenec je zabezpečený varovací a vyrozumievací systém, ktorý umožňuje čo najrýchlejšie vykonávanie nasledovných opatrení kompetentných orgánov,
- ❖ mesto je pripravené na mimoriadnu udalosť jednotlivými plánovacími dokumentmi a tak môže zabezpečiť rýchle a účinné opatrenia na záchranu života, zdravia a majetku obyvateľov ohrozených oblastí, ale je potrebné tieto dokumenty pravidelne aktualizovať,
- ❖ hlavným nedostatkom pri vzniku takejto mimoriadnej udalosti je slabá informovanosť občanov, je dôležité aby boli informovaný o hrozbách v meste aj v obci a ako sa majú správať a postupovať pri evakuácii. Tento nedostatok môže sťažiť a predĺžiť celkový priebeh evakuácie,
- ❖ medzi dôležité úlohy, ktoré sú nedostatočné a nenaplnené patrí vzdelávanie pracovníkov civilnej ochrany obyvateľstva v obci, ktorí riadia a vykonávajú záchranné práce.

Na základe charakteristiky okresu Lučenec a analýzy možných rizík vzniku mimoriadnych udalostí v okrese (povodne na rieke Ipel', požiare, rozrušenie Vodohospodárskeho diela Ružiná, Málinec, letecké, železničné a cestné nehody ako aj riziká úniku nebezpečných látok z rôznych objektov nachádzajúcich sa v okrese Lučenec) môžeme konštatovať že orgány samosprávy s MÚ Lučenec sú pripravené v určitej miere na riešenie mimoriadnych udalostí na základe jednotlivých plánovacích dokumentov spracovaných v zmysle platnej legislatívy a krízovej komunikácie krízových štábov obcí s MÚ Lučenec. V prílohách je uvedený plán monitorovania v okolí zdrojov NL SLOVGLASS a.s. POLTÁR, ako aj fotodokumentácia nácviku záchranných prác pri vzniku MU spojenej s únikom NL.

Napriek tomu že existuje systém varovania obyvateľstva a krízové plány ochrany obyvateľstva celkovo môžeme konštatovať že existujúce výkonné zložky samosprávy mesta Lučenec nie sú spôsobilé v celom rozsahu zabezpečiť reakciu na identifikované riziká mimoriadnej udalosti v územnom obvode. Tieto zložky nie sú súčasťou základných zložiek IZS. Patria do skupiny ostatných zložiek, pre ktoré nie sú stanovené požiadavky okamžitej reakcie.

Mestská polícia je určená len na dohľad nad dodržiavaním verejného poriadku. Pri hromadných stretnutiach, kde hrozí závažné narušenie verejného poriadku a vyžaduje si spoluprácu s orgánmi dislokovanými na území mesta.

Dobrovoľný hasičský zbor je doplnkovou službou profesionálnemu HZZ.

Nedostatkom je slabá informovanosť obyvateľov ohrozených oblastí ako aj zlá odborná pripravenosť zamestnancov pracujúcich v rozhodujúcich funkciách a podieľajúcich sa na plnení úloh a nedostatočné vzdelávanie pracovníkov civilnej ochrany obyvateľstva obcí ako aj nevyhovujúci počet pracovníkov v miestnej samospráve kde sú presne definované a stanovené funkčné miesta pre plnenie úloh krízového riadenia na základe zistených poznatkov navrhujeme prehodnotiť počty zamestnancov na úseku krízového riadenia Mestského úradu Lučenec.

## **5. NÁVRHY NA VYUŽITIE VÝSLEDKOV**

Krízové situácie rôzneho charakteru nás sprevádzajú doteraz a budú nás sprevádzať i naďalej. Preto treba neustále hľadať nové cesty, ako im predchádzať, ako

im čeliť, ako tie ničivé účinky eliminovať tak, aby skutočné straty na ľudských životoch a škody na majetku boli minimálne.

### **Organizačné opatrenia**

Okrem spoločenských a hospodárskych problémov sa ľudstvo čoraz viac vystavuje do pozície samozničiťľa. Existencia súčasného obrovského množstva rizík, krízových situácií a katastrof všade okolo nás, môže v budúcnosti viesť k rozsiahlym negatívnym zmenám na Zemi, ktoré by mohli mať nezvratný charakter. Oblasť rizík, ktoré ohrozujú ľudstvo, sa postupne dostáva do nových dimenzií. Prírodné katastrofy sa vo svojich ničivých účinkoch dynamicky spájajú s negatívnymi dopadmi havárií a nešťastí spôsobenými človekom.

Jednou z možností ako im predchádzať je **skvalitňovať odbornú prípravu** zamestnancov pracujúcich v rozhodujúcich funkciách a zamestnancov podieľajúcich sa na plnení úloh. Pre dané funkcie **vyberať absolventov vysokých škôl so zameraním na krízové riadenie.**

**Vytvoriť organizovanú a systematickú prípravu krízového manažmentu, zriadiť „kurz krízového manažmentu“ (pracovný názov) pre systematickú prípravu, jednotnú po obsahovej, metodickej a právnej stránke v celej Slovenskej republike.**

**Príprava zamestnancov krízového riadenia by mala byť stanovená ako celoživotná príprava a tak by sa malo k nej i pristupovať.** Vzdelávanie krízového manažmentu by sa tak stalo prípravou na špecializovanú prácu, jeho obsahom by bola sústava odborných vedomostí, zručností (praktické cvičenia, trenažéry), vlastností a návykov, nevyhnutných na vykonávanie kvalifikovanej práce na úseku obrany a pri riešení krízových situácií.

V súčasnej dobe prioritou snád' každého starostu, či primátora mesta sú finančné prostriedky. Od nich sa vyvíja i chod obce, či mesta.

### **Personálne opatrenia**

Cieľom analýzy je zlepšenie existujúceho stavu, odstránenie nefunkčných prvkov alebo vytvorenie optimálnejšieho systému a jeho zavedenie do praxe. V prípade krízového riadenia obce zabezpečiť jednotnú, organizovanú a systematickú prípravu krízového manažmentu na plnenie úloh obrany, hospodárskej mobilizácie a komplexného riešenia krízových situácií.

V miestnej samospráve sú presne definované a stanovené funkčné miesta pre plnenie úloh krízového riadenia. Pre stanovenie reálneho počtu zamestnancov krízového riadenia nemôže byť hlavným kritériom iba počet obyvateľov mesta. Vychádzajúc z týchto skutočností, je potrebné, aby orgány miestnej štátnej správy a samosprávy kompetentné v tejto oblasti **prehodnotili počty zamestnancov na úseku krízového riadenia Mestského úradu Lučenec, ktoré pozostáva len s jedného zamestnanca** a stanovili pevnú a jednotnú systematizáciu počtov zamestnancov.

Ak majú stanovené úlohy plniť a zabezpečovať v celom rozsahu, musia sa s nimi rovnako zaoberať zamestnanci krízového riadenia s počtom obyvateľov nad 90 000, ako aj zamestnanci s počtom obyvateľov do 30 000. Plneniu úloh krízového manažmentu sa musí venovať rovnaká pozornosť.

## **6. ZÁVER**

Udalosti, ku ktorým denne dochádza nám všetkým pripomínajú nebezpečenstvá hroziace ľudstvu od mimoriadnych udalostí rôzneho pôvodu. V prírode, spoločnosti i vo výrobných procesoch nie je možné vylúčiť vznik kríz a krízových situácií, ktoré sa negatívne odrážajú na existencii ľudstva a jeho rozvoja. Keďže z každodenného života nie je možné vylúčiť krízy, je preto nutné hľadať nové cesty a nové postupy, ktorých úlohou je minimalizovať vzniknuté škody a zabrániť stratám na ľudských životoch, i na majetku. Mimoriadne udalosti, ktoré spôsobili prírodné sily a javy, sú oproti tým ktoré boli spôsobené ľudskou činnosťou len ťažko ovplyvniteľné. Aj napriek uvedenému konštatovaniu nám analýza vzniku mimoriadnych udalostí umožňuje ich predpovedanie a následnú prípravu na ich zvládnutie, prípadne obmedzenie ich následkov.

Vychádzajúc z týchto skutočností je zdôvodnená potreba konštituovania krízového manažmentu. Krízový manažment v súčasnosti tvorí čoraz viac významnejšiu súčasť života spoločnosti. Uvedený riadiaci systém funguje i vo vyspelých krajinách EÚ. Ak má krízový manažment účinne pôsobiť, musí byť podporený účinnou legislatívou, personálnym zabezpečením, rozvinutou štruktúrou riadiacich orgánov, výkonnými zložkami, technickými prostriedkami a zariadeniami, dostatočným finančným zabezpečením, zainteresovanosťou vrcholového manažmentu.

Súčasne existujúce komisie a poradné orgány zriadené na krajských a obvodných úradoch, zaoberajúce sa otázkami mimoriadnych udalostí (havarijná komisia a jej podkomisie – povodňová, protinákazová, evakuačná a iné) a ich satelity nie sú celkom funkčné z dôvodu duplicitného zaradenie vedúcich pracovníkov. Ich činnosť pri vzniku a počas trvania krízových situácií by bola nekoordinovaná a chaotická. Na základe týchto aspektov je potrebné vytvoriť jeden organizačný systém zaoberajúci sa krízovými situáciami komplexne tak, ako je to riešené v iných štruktúrach štátov EÚ.

Riešenie krízových situácií si vyžaduje odborne pripravený krízový manažment, schopný profesionálne organizovať preventívne opatrenia, riešiť krízové situácie, ale i odstraňovať ich následky. Zloženie krízového manažmentu v orgánov miestnej samosprávy by malo byť z výkonných zamestnancov odborne vyspelých k danej problematike. Tým by sa vytvorili podmienky na riadenie krízových situácií prostredníctvom jednotného a centrálné koordinovaného celku.

Skvalitnenie krízového riadenia na úrovni obcí je nevyhnutným predpokladom komplexného vytvárania Bezpečnostného systému Slovenskej republiky. Ak by sa malo vychádzať z predpokladu, že na úrovni obcí je nevyhnutné skvalitniť pripravenosť

a prácu každého starostu, bola by to veľmi náročná úloha, ktorá by reálne nepriniesla požadovaný efekt.

Druhým závažným problémom je aj pripravenosť občanov. Ani v našich podmienkach sa stále nevenuje dostatočná pozornosť príprave obyvateľstva v mestách, obciach, zo školských osnov zmizla problematika civilnej ochrany, ľudia všeobecne podceňujú otázky vlastnej zodpovednosti za ochranu svojho zdravia, životov a koniec koncov aj majetku. Skúsenosti z tak rozsiahlej krízovej udalosti budú ešte premetom hlbších rozborov.

Ide o závažnú a stále aktuálnu problematiku. Je zrejmé, že teoretické rozpracovanie problematiky riešenia kríz ako aj organizačná, obsahová a metodická príprava ľudí, manažérov, špecialistov, dobrovoľných organizácií, ako aj jednotlivých občanov v nasledujúcich rokoch nestratí na aktuálnosti.

Cieľom diplomovej práce bola analýza územia z hľadiska možnosti riešenia katastrof vlastnými silami a prostriedkami orgánov samosprávy, teda hľadanie možností, pri ktorých by mohlo dôjsť k vzniku mimoriadnej udalosti.

V diplomovej práci sa dospelo k záverom:

▪ **Na celom území okresu Lučenec nemusíme očakávať vo väčšej miere výskyt lavín, zosuvov pôdy. Menším ohrozením sú snehové kalamity, lesné požiare alebo mimoriadne nepriaznivé poveternostné a klimatické podmienky.**

▪ Medzi najzávažnejšie mimoriadne udalosti, ktoré by mohli zasiahnuť okres Lučenec, sú prielomová vlna z vodného diela Ružiná a zo susedného okresu je okres ohrozovaný prielomovou vlnou z vodného diela Málinec. Z uvedeného dôvodu je nutné skvalitniť monitorovací systém, vykonávať odbornú prípravu obyvateľstva k sebaochrane a k vzájomnej pomoci.

▪ Z diplomovej práce taktiež vyplýva, že ako druhý najzávažnejší druh ohrozenia by bol únik nebezpečných látok a to tak zo stacionárnych zdrojov alebo pri ich preprave, nakoľko trasy prepráv prechádzajú cez husto obývané územia. Čo sa týka stacionárnych zdrojov najzávažnejšie havárie by vznikli pri úniku chemickej látky amoniak z Mäsokombinátu Hrádok a zo zimného štadióna v Lučenci.

### ***Odporúčanie pre prax***

Každodennú pracovnú činnosť môžu narušiť mimoriadne udalosti, ktorých následky môžu vážne ohroziť život, zdravie a majetok obyvateľstva. Pred vznikom

mimoriadnej udalosti je potrebné prijať opatrenia zamerané na zníženie možnosti jej vzniku a stanoviť činnosti na odstránenie ich následkov.

Z uvedeného dôvodu navrhujeme na základe osobne získaných poznatkov:

- Častejšie vykonávať medzirezortné cvičenia na rozsiahlejších územiach a zosúladiť prostriedky na vzájomnú komunikáciu medzi jednotlivými zložkami integrovaného záchranného systému. Na uvedených cvičeniach by sa mali podieľať aj zástupcovia obcí a miest, kde sa cvičenie vykonáva.
- Školeniami zvyšovať odbornú spôsobilosť osôb, ktoré by v prípade vzniku mimoriadnej udalosti riadili záchranné práce a likvidačné práce. V uvedenom prípade je potrebné zamerať sa na **fyzické a právnické osoby, starostov obce a vyčlenených pracovníkov mesta na úseku civilnej ochrany.**
- Legislatívne upraviť právomoci pracovníkov odboru civilnej ochrany voči fyzickým a právnickým osobám. Úprava by sa mala týkať možnosti vstúpiť do areálu alebo objektu, kde sa nachádzajú nebezpečné látky alebo kde je podozrenie, že ich činnosťou by mohla byť spôsobená mimoriadna udalosť a vykonať kontrolu dodržiavania bezpečnostných predpisov.
- Obyvateľstvo ohrozených území **vzdelávať** čo majú robiť po vyhlásení mimoriadnej udalosti, nakoľko znalosti občanov sú v danej problematike nedostatočné.
- Pravidelne aktualizovať dokumentácie plánov ochrany obyvateľstva a poznatky z riešenia mimoriadnych udalostí zapracovať do plánov ochrany.
- Zlepšiť celkovo materiálne technické zabezpečenie jednotiek integrovaného záchranného systému.
- Plánovať trasy prepravy nebezpečných látok mimo husto obývané územia.
- Obnoviť stav zariadení, ktoré sa využívajú ako stavby CO, a to aspoň na úroveň aká bola pred rokom 1989.
- Pri príprave na možnú mimoriadnu udalosť, by mali kompetentné orgány v súvislosti s jej zvládnutím, ako aj zvládnutím prípadnej evakuácie obyvateľstva, zvierat a majetku vstúpiť do právneho vzťahu s inými fyzickými a právnickými osobami alebo inými subjektami, (zmluva o budúcej zmluve).

Na zabezpečenie rýchlej a efektívnej reakcie na vzniknutú mimoriadnu udalosť, spracovávajú orgány a organizácie plány ochrany obyvateľstva, havarijné plány, krízové plány a metodické postupy. Mimoriadnu udalosť a odstraňovanie jej následkov, nie je možné riešiť bez súčinnosti štátnych orgánov, orgánov samosprávy, právnických

a fyzických osôb. Na základe poznatkov z praxe, získaných pri riešení mimoriadnych udalostí je na zmenšenie ich následkov potrebné zabezpečiť:

- **V rámci komisií sústred'ovať všetky rozhodujúce informácie do jedného centra, s jedným denníkom a prehľadom všetkých vydaných príkazov a nariadení.**
- **Zabezpečiť fungovanie spätnej väzby o vyhlásených stupňoch, vydaných rozkazoch a prijatých opatreniach.**
- **Zabezpečiť informovanie obyvateľstva z územia postihnutého mimoriadnou udalosťou o vykonávaných opatreniach a o postupe likvidačných prác.**

Analýza mimoriadnych udalostí, vyhodnotenie ich dopadu, prognóza ich vzniku umožní pracovníkom civilnej ochrany v Lučenci ako aj ďalším organizáciám vykonávajúcim činnosť na úseku ochrany civilného obyvateľstva efektívnejšie spracovať plány ochrany obyvateľstva a ďalšiu dokumentáciu na predchádzanie a riešenie mimoriadnych udalostí, v čom vidíme prínos diplomovej práce.

Významným krokom pri riešení mimoriadnych situácií bolo schválenie zákona č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme, ktorý vstúpil do platnosti 1.7.2002. Tento zákon upravuje organizáciu integrovaného záchranného systému, jeho pôsobnosť a úlohy orgánov štátnej správy a záchranných zložiek, práva a povinnosti obcí a iných právnických a fyzických osôb, ak je bezprostredne ohrozený život, zdravie, majetok alebo životné prostredie. Môžeme konštatovať, že práca na základe uvedených výsledkov splnila svoj cieľ.

## **7. POUŽITÁ LITERATÚRA**

- 1 BELAJOVÁ, A. - BALÁŽOVÁ, E. 2004. Ekonomika a manažment územnej



- samosprávy. Nitra: SPU, ISBN 80-8069-458-3.
- 2 BUZALKA, J. 2001. Vybrané otázky teórie krízového manažmentu a civilná obrana. Bratislava: APZ, ISBN 80-8054-165-5.
  - 3 DANIŠKOVÁ, M. 2005. Riadenie záchranných, lokalizačných a likvidačných prác po vzniku mimoriadnej udalosti. Krízový manažment. Žilina: FŠI. 2/2005, s. 17-20. ISSN 1336-0019.
  - 4 FILIP, S. – Bezpečnostný systém Slovenskej republiky, SPU Nitra – 2006, 3-99 s., ISBN 80-8069-642-X;
  - 5 FILIP, S. – ŠIMÁK, L. 2006 Manažérstvo rizík a krízových situácií vo verejnej správe. Bratislava: MERKURY, ISBN 978-80-89143-43-6.
  - 6 GRÚŇ, L. - PAULIČKOVÁ, A. - VYDROVÁ, V. (2005). *Samospráva ako súčasť verejnej správy*, Eurounion, Bratislava, 2005. ISBN 80-88984-82-3.
  - 7 KIŠ, M. – HRABOVSKÁ, D. Postavenie ministerstva hospodárstva Slovenskej Republiky v systéme krízového manažmentu. In Zborník z 5. vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou – II. asť. Žilina: Žilinská univerzita. Fakulta špeciálneho inžinierstva, 2000. s. 85-88, ISBN 80-88829-56-9.
  - 8 NOVÁK, L. a kolektív – Krízové plánovanie, ŽU Žilina – 2005, 75-110 s., ISBN 80-8070-391-4;
  - 9 ORNIČÁK, M.: 2003. Priemyselné havárie. Krízový manažment. Žilina: Fakulta špeciálneho inžinierstva v Žiline. s. 71-79. 1/2003. ISSN 1336-0019.
  - 10 PALÚŠ, I. (2004). *Pôsobnosť vyšších územných celkov*, In. Verejná práva: časopis vlády pre štátnu správu a samosprávu, roč. 59, č. , 2004. ISSN 1335-7883.
  - 11 PERRY, W. R.: 2004. Disaster exercise outcomes for professional emergency personnel citizen volunteers. Journal of contingencies and crisis. 6/2004 s. 64-76.
  - 12 REKTOŘÍK, J. - ŠELEŠOVSKÝ, J. a kol. (1999). *Územní samopráva v ČR, SR a Rakousku, příručka pro zastupitele měst a obcí*, Masarykova univerzita, Ekonomicko- správní fakulta, Brno 1999. ISBN 80-210-2254-X.
  - 13 ŠIMÁK, L.: Krízový manažment vo verejnej správe. Žilina: Žilinská univerzita FŠI, 1998, 152 s. ISBN 80-88829-30-5.
  - 14 ŠIMÁK, L. 2001. Krízový manažment vo verejnej správe, FŠI ŽU,

Žilina: ISBN 80-88829-13-5.

- 15 ŠKULTÉTY, P. a kol. (2000). *Správne právo hmotné. Všeobecná a osobitná časť*, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty Univerzity Komenského Bratislava, 2000. ISBN 80-7160-132-2.
- 16 TEJ, J. (2002). *Región a správa*, Prešovská univerzita, fakulta humanitných a prírodných vied, Prešov 2002. ISBN 80-8068-139-2.
- 17 RATAJ, V. a kol. (2005). *Metodika písania záverečných prác na SPU v Nitre*, SPU Nitra – 2005, 3-83 s., ISBN 80-8069-623-3.

### **Zákony a vyhlášky**

- 18 Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.
- 19 Zákon č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách imo času vojny vojnového stavu.
- 20 Zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu výnimočného stavu a núdzového stavu.
- 21 Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.
- 22 Zákon č. 129/2002 Z. z. o Integrovanom záchrannom systéme.
- 23 Zákon č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií.
- 24 Zákon č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva.
- 25 Zákon č. 564/1991 Z. z. o obecnej polícii.
- 26 Zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky.
- 27 Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov § 2, § 70.
- 28 Zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov.
- 29 Zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov.
- 30 Zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon).
- 31 Zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a o službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.
- 32 Zákon č. 579/2004 Z. z. o záchranej zdravotnej službe.
- 33 Zákon č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.
- 34 Zákon č. 330/1996 Z. z. o ochrane zdravia pri práci.
- 35 Vyhláška MV SR č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek civilnej ochrany obyvateľstva.

- 36 Vyhláška MV SR č. 75/1995 o zabezpečení evakuácie obyvateľstva v znení.
- 37 Vyhláška MV SR č. 173/1995 o zabezpečovaní záchranných, lokalizačných a likvidačných prác.
- 38 Zákon NR SR č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky.
- 39 Zákon NR SR č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.
- 40 Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov upravuje podmienky na účinnú ochranu života, zdravia a majetku pred následkami mimoriadnych udalostí. Taktiež ustanovuje úlohy a pôsobnosť orgánov štátnej správy, obcí a práva povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri zabezpečovaní civilnej ochrany obyvateľstva.
- 41 Zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov ustanovuje, ktoré veci z majetku Slovenskej republiky prechádzajú do vlastníctva obcí a upravuje majetkové postavenie a hospodárenie obcí s ich majetkom.
- 42 Zákon č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje podmienky a postupy pri prevencii závažných priemyselných havárií v podnikoch s prítomnosťou vybraných nebezpečných látok a pripravenosť na ich zdolávanie a obmedzovanie ich následkov na život, zdravie ľudí, životné prostredie a majetok v prípade ich vzniku.
- 43 Zákon NR R č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.
- 44 Zákon NR SR č. 414/2002 Z. z. o hospodárskej mobilizácii.
- 45 Vyhláška MV R č. 300/1996 Z. z. o zabezpečovaní ochrany obyvateľstva pri výrobe, preprave, skladovaní a manipulácii s nebezpečnými škodlivosťami.
- 46 Údaje poskytnuté – Obvodným úradom v Lučenci – odbor civilnej ochrany obyvateľstva. Analýza územia okresu Lučenec z hľadiska vzniku možných mimoriadnych udalostí zo dňa 15.3.2007.

## **8. PRÍLOHY**

## **Zoznam príloh:**

- Príloha 1** PLÁN MONITOROVANIA V OKOLÍ ZDROJOV NL **SLOVGLASS**  
**a.s. – POLTÁR**
- Príloha 2** FOTODOKUMENTÁCIA NÁCVIKU PRI VZNIKU MU SPOJENEJ  
S ÚNIKOM NL **SLOVGLASS a.s. – POLTÁR**
- Príloha 3** CHARAKTERISTIKA OBVODU LUČENEC Z HLADISKA  
VODNÝCH TOKOV

Príloha: 1

**Obvodný úrad v Lučenci**

**Odbor civilnej ochrany a krízového riadenia**

**Plán monitorovania**  
**v okolí zdrojov NL**

**SLOVGLASS a.s. - POLTÁR**

**A/ ZÁKLADNÉ ÚDAJE**

**A1/ Druh NL :**

1. Kyselina fluorovodíková – HF
2. Kyselina sírová – H<sub>2</sub>SO<sub>4</sub>

**A2/ Maximálne množstvo NL:**

1. HF - 71 ton
2. H<sub>2</sub>SO<sub>4</sub> – 50 ton

**A3/ Systém monitorovania stacionárny:**

- stacionárne monitorovanie prípadného úniku NL je zabezpečené priamo na prevádzke leštiarne - 2 ks sond , v sklade kyselín -1 sonda, na železničnej vlečke – 1 sonda.

**A4/ Pásmo ohrozenia zdravia max. v metroch/ počet ohrozených osôb:**

- H<sub>z</sub> = 0,866 km / min 565 obyvateľov

**A5/ Pásmo ohrozenia života max. v metroch / počet ohrozených osôb:**

- H<sub>s</sub> = 0,186 km / min. 70 obyvateľov

**B/ PLÁN MONITOROVANIA PO VZNIKU MU SPOJENEJ S ÚNIKOM NL:**

**B1 / Miesta merania a časové intervaly merania**

1. Križovatka ulíc 13.januára a Továrenskej
2. Pri Združenom poľnohospodarskom družstve
3. Železničná stanica
4. Pri MsÚ ulica Železničná
5. Ulica Slobody pri ZŠ
6. Pri Sklárskom učilišti – ulica Sklárska
7. Miestna časť Zelené – pri reštaurácií

**B2 / SaP na vykonanie meraní a monitorovania**

- meranie bude vykonávať jednotka pre potrebu územia Slovglass a.s. Poltár
- výjazdová skupina ObÚ Lučenec

**B3/ Spôsob a miesto odovzdávania informácií o zistených skutočnostiach**

- informácie budú odovzdávané na KŠ ObÚ v hodinových intervaloch , prípadne podľa potreby a zistených skutočnosti
- rádiovou sieťou CO (RF-10)
- mobilné telefóny

**B4 / Režimové opatrenia**

**Fluorovodík - HF**

$$1 \text{ mg/ml} = 719 \text{ ppm}; 1 \text{ ppm} = 1,39 \text{ mg/m}^3$$

Fluorovodík je bezfarebný plyn charakteristického zápachu. Je nepatrne ťažší ako vzduch a pomerne dobre rozpustný vo vode. Fluorovodík je toxicky veľmi významný plyn, nakoľko otravy ním spôsobené sú jedny z najčastejších. Pôsobí už v malých koncentráciách, má dráždivé účinky. Nízke koncentrácie dráždia dýchacie centrum, a vyššie ho paralyzujú, postihnutý zomiera na zástavu dýchacej činnosti.

K strate vedomia dochádza pri vyšších koncentráciách rýchlo. Po dlhej expozícii trvá hlboké bezvedomie, dostávajú sa kŕče, srdečná činnosť je nepravidelná. Akútna otrava môže pri vysokých koncentráciách (1 000 ppm) prebiehať ako okamžitá strata vedomia a rýchla smrť. Ak sa nezastaví dýchanie a srdečná činnosť už v priebehu expozície, zvyšuje sa nádej postihnutého na prežitie. Detoxikácia sírovodíka je rýchla a dochádza iba k nepatrnej kumulácii v organizme. Postihnutí rýchlo nadobúdajú vedomie, časť z nich trpí halucináciami, zúri, bije sa a pôsobí dojmom opilosti.

Fluorovodík je cítiť asi od 0,3 ppm. Zápach je charakteristický iba pre malé koncentrácie a začiatok pôsobenia. Pri vyšších koncentráciách (viac ako 200 ppm) alebo nižších, ale po dlhšom pôsobení, prestáva byť tento zápach nepríjemný. Čuch sa skoro otupuje a na zápach vzniká návyk. Z hľadiska účinkov sa však návyk nevyvíja. Koncentrácie 70 - 100 ppm vyvolávajú po niekoľkých hodinách ľahké príznaky otravy, 200 ppm je koncentrácia nebezpečná asi po 30 minútovom pobyte. Pri dlhšom pobyte v koncentráciách 100 - 600 ppm nie je možné vylúčiť možnosť vzniku edému pľúc. Od 700 ppm je fluorovodík nebezpečný po niekoľkominútovom pobyte. Od 1 000 ppm usmrcuje fluorovodík veľmi rýchle.

Najvyššia prípustná koncentrácia : - priemerná cca 7 ppm  
- medzná cca 15 ppm

Špeciálna očista sa nevykonáva, zamorené miestnosti sa vyvetrajú.

Fotodokumentácia okolia SLOVGLASS a.s. – POLTÁR



Pásma ohrozenia obyvateľstva pri úniku NL - **Slovglass a.s. PT – mapa PT**



Príloha: 2 Fotodokumentácia nácviku pri vzniku MU spojenej s únikom

**NL SLOVGLASS a.s. – POLTÁR**



Zdroj: Materiály poskytnuté Obvodným úradom v Lučenci, Odbor krízového riadenia  
Príloha: 3 Charakteristika obvodu Lučenec z hľadiska vodných tokov

